

COVID-19 PANDEMIJOS POVEIKIS AUKŠTOJO MOKSLO INSTITUCIJŲ DARBUI SU TARPTAUTINIAIS STUDENTAIS LIETUVOJE

Šis tyrimas atliktas pagal Europos migracijos tinklo (EMN) 2019 – 2020 m. metinę programą.

EMN – tai migracijos ekspertų tinklas, skirtas rinkti, analizuoti ir dalintis naujausia, objektyvia ir palyginama informacija migracijos bei prieglobsčio srityje. Lietuvoje EMN veiklą LR Vyriausybės nutarimu vykdo Tarptautinės migracijos organizacijos (TMO) Vilniaus biuras.

 Daugiau informacijos apie EMN: www.emn.lt

Kontaktai:

Europos migracijos tinklas Lietuvoje

A. Jakšto g. 12, 4 aukštas
LT-01105, Vilnius

Tel.: +370 5 2624897

El. paštas: emnlithuania@iom.int

Ivadas	3
Tyrimo santrauka	5
Tarptautinių studentų svarba universitetams ir kolegijoms	7
Tarptautinių studentų pritraukimas COVID-19 pandemijos metu	10
Priėmimo tvarkos pokyčiai dėl COVID-19 pandemijos	13
COVID-19 pandemijos įtaka tarptautinių studentų srautams	14
Tarptautinių studentų patiriami sunkumai atvykstant studijuoti	21
Sunkumai gaunant, pratęsiant nacionalinę D vizą	21
Sunkumai pateikiant dokumentus dėl priėmimo į aukštąją mokyklą	23
Apsunkintas atvykimas į Lietuvą dėl tinkamų skrydžių nebuvimo	25
Praktinės problemos vykdant privalomą izoliaciją Lietuvoje	27
Problemos, susijusios su COVID-19 pandemijos metu pateikiama informacija	31
COVID-19 susirgę tarptautiniai studentai Lietuvoje	33
Bendradarbiavimas su atsakingomis institucijomis COVID-19 pandemijos metu	35
Migracijos departamentas/migracijos tarnybos	35
Lietuvos ambasados užsienyje ir Užsienio reikalų ministerija	35
Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	36
Vyriausybė	37
Sveikatos apsaugos ministerija	38
Tarptautinių studentų informacijos šaltiniai	39
Reikalinga valstybinių institucijų pagalba aukštosioms mokykloms	41
COVID-19 pandemijos pamokos Lietuvos aukštajam mokslui	43
Ekspertų rekomendacijos	45
SUMMARY	47

Išvadas

2020 m. kovo 11 dieną Pasaulio sveikatos organizacija (PSO) paskelbė koronaviruso (COVID-19) protrūkį pasauline pandemija. Prasidėjusi pandemija sulėtino arba tam tikrais atvejais netgi visiškai sustabdė migracijos procesus visame pasaulyje. Šalys, siekdamos sumažinti viruso plitimą, ėmėsi įvairių priemonių, viena jų – valstybinių sienų uždarymas. Lietuvoje 2020 m. kovo 16 d. paskelbto karantino metu buvo apribotas užsienio piliečių patekimas į Lietuvos teritoriją. Karantinas tęsėsi iki birželio 17 d., tačiau vėliau, pablogėjus epidemiologinei situacijai šalyje, tų pačių metų lapkričio 7 d. buvo paskelbtas antrasis karantinas. Jo metu buvo rekomenduojama atsisakyti kelionių į Lietuvą ir užsienį, o visiems asmenims, atvykstantiems į Lietuvą, privaloma registracija Nacionaliniame visuomenės sveikatos centre (NVSC). Abiejų karantinų metu į Lietuvą atvykstantiems asmenims buvo taikoma privaloma saviizoliacija atsižvelgiant į šalies, iš kurios atvykstama, epidemiologinę padėtį.

Šis tyrimas atliktas siekiant išsiaiškinti, kokį poveikį COVID-19 pandemija turėjo Lietuvos aukštosioms mokykloms, siekusioms priimti tarptautinius studentus nuo 2020 m. rugsėjo mėn. pradžios. COVID-19 pandemija ir priemonės, kurių buvo imtasi siekiant sustabdyti viruso plitimą pasaulyje, apsunkino tarptautinių studentų, norinčių studijuoti užsienio valstybėse, tarp jų ir Lietuvoje, atvykimą. Valstybinių sienų uždarymas arba patekimo į šalį apribojimas, tarptautinių skrydžių sumažėjimas, uždarytos ambasados arba sutrumpintas jų darbo laikas, privaloma saviizoliacija atvykusiems – tai tik dalis iššūkių, su kuriais teko susidurti tiek tarptautiniams studentams, norintiems studijuoti Lietuvoje, tiek šalies aukštosioms mokykloms, siekiančioms šiuos studentus priimti.

Šiame tyrime tarptautiniais studentais yra laikomi trečiųjų šalių piliečiai (ne ES piliečiai), kuriems studijų tikslais buvo suteikta nacionalinė viza arba leidimas laikinai gyventi Lietuvoje. 2018-2021 metų duomenimis, Lietuvos aukštosiose mokyklose kasmet studijavo virš 6 tūkstančių užsienio studentų, didžioji jų dalis – tarptautiniai studentai, sudarantys apie 80% visų užsienio studentų. Užsienio studentų Lietuvoje nuolat daugėja, o augimo tendencijos nesumažino net prasidėjusi COVID-19 pandemija: preliminariais duomenimis, 2020-2021 mokslo metais Lietuvos aukštosiose mokyklose pasirinko studijuoti apie 13% daugiau užsienio studentų nei praėjusiais mokslo metais. Daugiausiai į Lietuvos aukštąsias mokyklas studijuoti atvyksta tarptautiniai studentai iš Baltarusijos, Indijos bei Ukrainos. 2020-2021 mokslo metais jie sudarė virš 40% visų tarptautinių studentų, pasirinkusių studijuoti Lietuvoje. Lietuvoje taip pat daugėja studentų ir iš kitų šalių, pavyzdžiui, Izraelio, Nigerijos bei Rusijos.

Siekiant ištirti COVID-19 pandemijos įtaką tarptautinių studentų priėmimui Lietuvoje, Tarptautinės migracijos organizacijos Vilniaus biuras ir Europos migracijos tinklas (EMN) Lietuvoje užsakė ekspertų apklausą, kurioje dalyvavo 21 ekspertas iš universitetų, kolegijų, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, Švietimo mainų paramos fondo ir privačių įmonių, padedančių studentams atvykti į Lietuvą. Apklausą giluminių interviu su ekspertais metodu vykdė bendra Lietuvos ir Didžiosios Britanijos įmonė „Baltijos tyrimai“ 2020 m. lapkričio – gruodžio mėnesiais. Vidutinė vieno interviu trukmė – 40 minučių. Dažniausiai apklausoje dalyvavo ekspertas iš švietimo ar kitos įstaigos, geriausiai žinantis savo institucijos situaciją, susijusią su tarptautiniais studentais pandemijos metu. Pagal poreikį buvo kalbama su keletu ekspertų iš vienos institucijos, galinčių papildyti informaciją pagal savo kompetenciją.

Lietuvos sveikatos
mokslų universiteto

Klaipėdos universiteto

Mykolo Romerio
universiteto

Lietuvos sporto
universiteto

ISM universiteto

Vilniaus Gedimino
technikos universiteto

Kauno technologijos
universiteto

Vilniaus universiteto

Vytauto Didžiojo
universiteto

LCC University

Vilniaus kolegijos

Tarptautinės teisės
ir verslo aukštosios
mokyklos

Utenos kolegijos

Švietimo, mokslo ir
sporto ministerijos

Švietimo mainų ir
paramos fondo

Study and Consulting
Center

Tyrimė dalyvavo
ekspertai iš šių
institucijų:

Visos tyrimo išvados remiasi susistemintais ekspertų atsakymų apibendrinimais. Atrinkti iliustraciniai ekspertų atsakymai pateikiami anonimiškai, siekiant užtikrinti Bendrojo duomenų apsaugos reglamento (BDAR) reikalavimus.

Šį tyrimą ir daugiau Tarptautinės migracijos organizacijos Vilniaus biuro publikacijų Europos migracijos tinkle galite rasti www.emn.lt

Tyrimo santrauka

Tyrimas atskleidė, kad COVID-19 pandemija stipriai paveikė visus aukštojo mokslo institucijų darbo su tarptautiniais studentais aspektus – nuo studentų informavimo, pritraukimo, atrankos ir atvykimo, iki mokymo paslaugų teikimo.

Tarptautinių studentų pritraukimas yra svarbus visų tyrime dalyvavusių ekspertų atstovaujamos institucijoms. Tyrimo metu išskirtos dvi pagrindinės priežastys, lemiančios tarptautinių studentų pritraukimo poreikį – tai **tarptautiškumo plėtra** bei **papildomos pajamos** aukštosios mokykloms. Tarptautinių studentų pritraukimas COVID-19 pandemijos metu persikėlė į **virtualią erdvę**: padaugėjo virtualiai organizuojamų studijų mugių bei skaitmeninių reklamos kampanijų. Taip pat aukštojo mokslo įstaigos pradėjo bendrauti su **nauja tiksline grupe** – būsimų studentų tėvais bei aktyviau bendradarbiauti su savo **partneriais trečiosiose šalyse**, padedančiais pritraukti daugiau studentų.

Nors tarptautinių studentų skaičius Lietuvoje nuosekliai augo net ir COVID-19 pandemijos metu, tyrimas parodė, jog studentų srautai iš tam tikrų šalių visgi sumažėjo. Įtakos studentų srautams turėjo nuolat pasaulyje kintanti **epidemiologinė situacija, baimė dėl pandemijos**, aukštosiose mokyklose įvestas **nuotolinis mokymasis** ir pablogėjusi studentų ar jų tėvų **finansinė padėtis**. Į Lietuvą norintys atvykti arba jau atvykę tarptautiniai studentai susidūrė su įvairiais iššūkiais. Dėl trumpiau dirbančių arba uždarytų Lietuvos ambasadų, studentai **negalėjo gauti arba prasitęsti nacionalinių D vizų**, taip pat problemų kėlė **atšaukti skrydžiai**, priėmimo į aukštąsias mokyklas **dokumentų pateikimas, privalomos saviizoliacijos** Lietuvoje vykdymas. Dalis studentų pandemijos metu susidūrė su **psichologiniais** ir (arba) **finansiniais sunkumais**.

Tyrimas parodė, jog Lietuvos aukštosios mokyklos sugebėjo greitai ir lanksčiai reaguoti į studentams kilusius iššūkius. Dėl COVID-19 pandemijos sukeltų apribojimų negalintiems į Lietuvą atvykti studentams dalis aukštųjų mokyklų sudarė galimybę studijuoti **nuotoliniu būdu** jų kilmės šalyje. Taip pat buvo **pratęsiami priėmimo į studijas terminai**, nuotoliniu būdu teikiama pagalba, susijusi su reikiamų dokumentų parengimu bei pateikimu. Be to, aukštosios mokyklos pasirūpino praktiniais klausimais, susijusiais su **privalomos saviizoliacijos** Lietuvoje vykdymu, stengėsi **sisteminti ir į užsienio kalbas išversti visą studentams reikalingą informaciją**, susijusią su pandemijos metu taikomais reikalavimais. Patiriantiems psichologinių sunkumų, pavyzdžiui, ilgą laiką esantiems saviizoliacijoje studentams, buvo teikiama **nuotolinė psichologinė pagalba**. Kelios aukštojo mokslo įstaigos pandemijos metu įkūrė specialius fondus ir pradėjo studentams teikti **finansinę pagalbą**.

Aukštosios mokyklos prisiėmė atsakomybę už atvykstančių studentų testavimą, izoliaciją bei gydymą. Kaip parodė tyrimas, daugiausiai problemų studentams bei aukštosioms mokykloms sukėlė tai, jog tarptautiniai studentai, atvykstantys su nacionaline D viza, **negali registruotis kaip šeimos gydytojo pacientai**, todėl negauna reikiamų sveikatos priežiūros paslaugų ir pažymų. Ekspertų teigimu, būtina užtikrinti galimybę tarptautiniams studentams gauti ne tik skubiąją būtinąją medicinos pagalbą, bet ir registruotis Lietuvos sveikatos priežiūros įstaigose.

Nors didelių nusiskundimų dėl atsakingų institucijų darbo COVID-19 pandemijos metu ekspertai neturėjo, tyrimas išryškino, kad aukštojo mokslo institucijoms valstybė nepasiūlė bendro plano ar konkrečios finansinės paramos, ir kiekvienas universitetas ir kolegija su pandemijos iššūkiais tvarkėsi savarankiškai pagal savo pajėgumus ir poreikius. Dalis valstybinių institucijų buvo kritikuojamos dėl **pernelyg ilgai užsitęsusių biurokratinių procesų**, pavyzdžiui, dokumentų išdavimo arba vėluojančių sprendimų, susijusių su užsienio studentų atvykimu į Lietuvą. Taip pat pandemijos metu **pasigesta sklandesnio tarpinstitucinio bendradarbiavimo** tarp Sveikatos apsaugos ministerijos, Nacionalinio visuomenės sveikatos centro, pasienio tarnybų bei gydymo įstaigų. Ekspertų teigimu, pandemijos metu privalu greičiau užsienio kalbomis pateikti informaciją apie valstybinių institucijų keliamus reikalavimus bei efektyviau spręsti tarptautinių studentų atvykimo į Lietuvą klausimus.

Pagrindinė pandemijos pasekmė – **perėjimas prie nuotolinių veiklų**: tiek studijų, tiek studentų pritraukimo ir informavimo priemonių. Tikėtina, jog nuotolinio mokymo modelis išliks ir ateityje, jis bus ir toliau tobulinamas bei suteiks naujas galimybes pritraukti studentų ir dėstytojų iš tokių šalių, iš kurių anksčiau tai buvo neįmanoma dėl kelionių bei apgyvendinimo išlaidų.

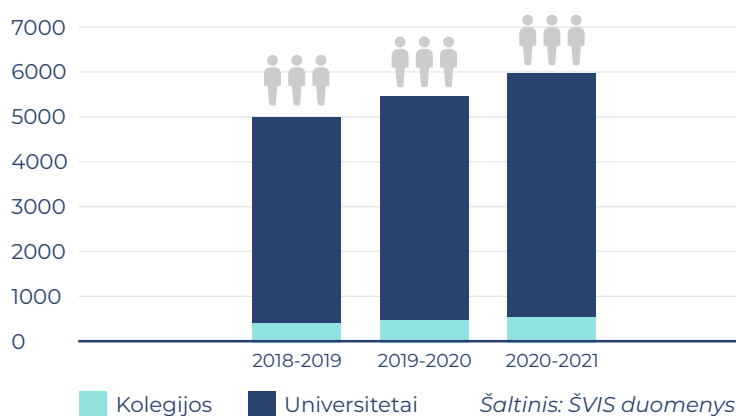
Tarptautinių studentų svarba universitetams ir kolegijoms

Augantis studentų iš užsienio skaičius – jau ne pirmus metus Lietuvoje pastebima tendencija. Nors nacionaliniu mastu Lietuvoje nėra kryptingos užsienio studentų pritraukimo bei integracijos strategijos, tačiau, siekiant didinti aukštojo mokslo tarptautinį konkurencingumą bei talentų pritraukimą, Lietuvoje tvirtinami Aukštojo mokslo tarptautiškumo skatinimo metiniai prioritetai. 2019-2020 metų prioritetai buvo susiję su Lietuvos dalyvavimu Europos aukštojo mokslo erdvėje, aukštojo mokslo tarptautiškumo kokybės stiprinimu bei Lietuvos aukštojo mokslo žinomumo didinimu. Dokumente atsižvelgiama į įsipareigojimus, susijusius su Bolonijos procesu, skatinama vykdyti studijų vertinimą ir organizuoti kryptingą bei konsoliduotą Lietuvos aukštojo mokslo pristatymą Lietuvos tikslinėse eksporto rinkose.

2018-2021 metų duomenimis, apie 90% tarptautinių studentų, atvykstančių į Lietuvą, renkasi studijuoti šalies universitetuose. Tarp populiariausių šių studentų pasirinkimų patenka Europos humanitarinis universitetas, Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, Kauno technologijos universitetas bei Vilniaus Gedimino technikos universitetas.

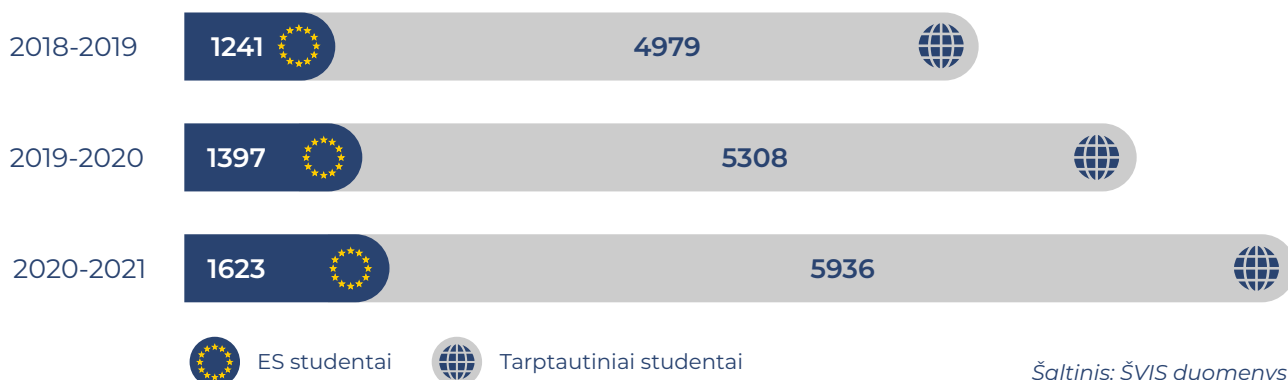
Tarptautiniai studentai Lietuvoje

(2018-2021 m.)

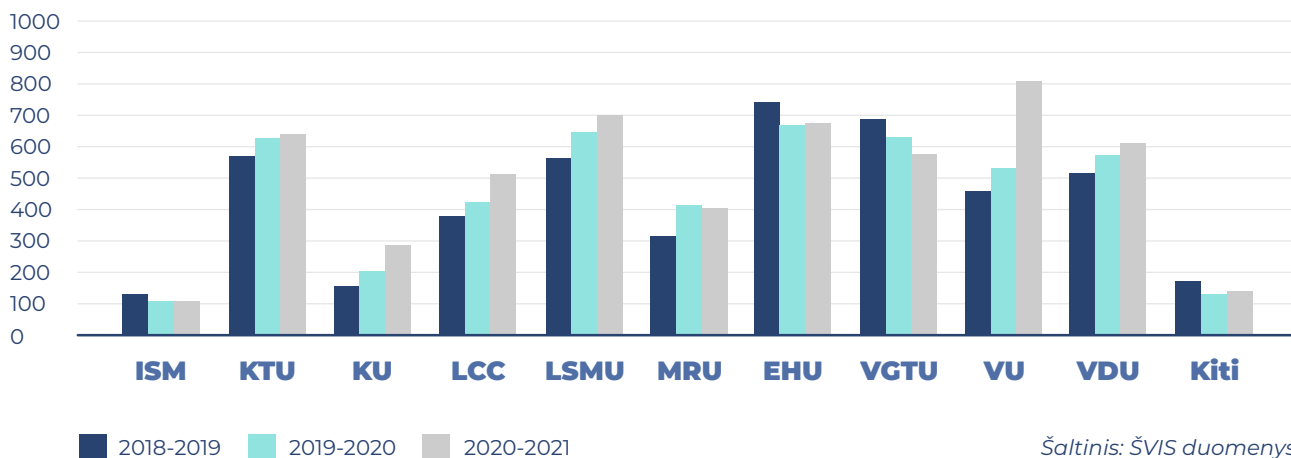
Užsienio studentai Lietuvoje

(2018-2021 m.)

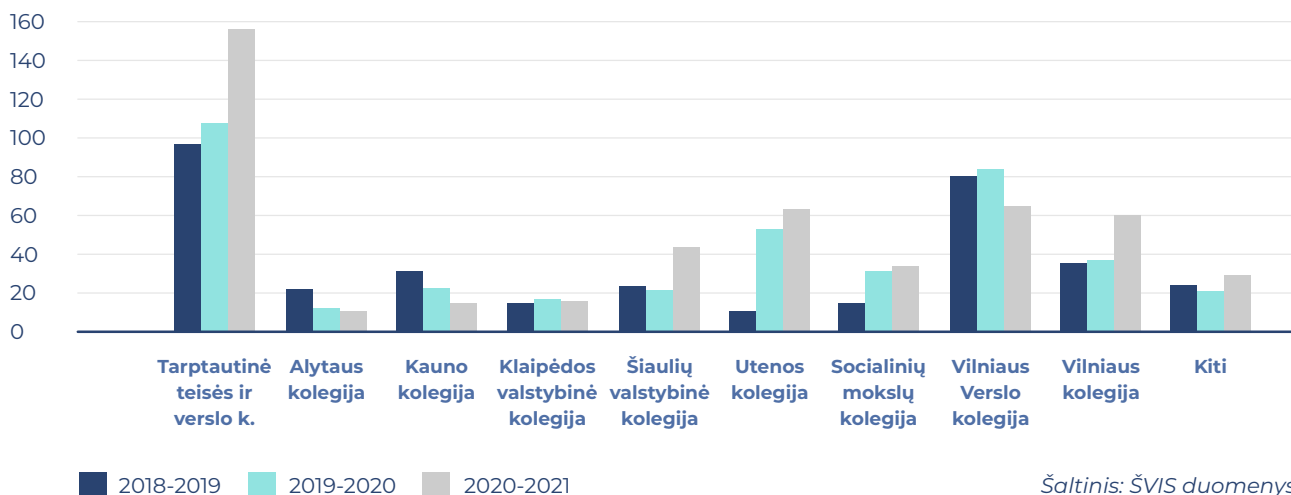
Tarptautiniai studentai pagal universitetus

(2018-2021 m.)

Tarptautiniai studentai pagal kolegijas

(2018-2021 m.)

Palyginus su universitetais, Lietuvos kolegijas renkasi žymiai mažesnis skaičius tarptautinių studentų. Pastaraisiais metais daugiausiai studentų susidomėjo sostinėje esančiomis kolegijomis - Tarptautinės teisės ir verslo aukštąja mokykla, Vilniaus verslo kolegija bei Vilniaus kolegija. Iš mažesnių Lietuvos miestų, didesniu tarptautinių studentų skaičiumi išsiskiria Utenos kolegija bei Šiaulių valstybinė kolegija.

Visi tyrime dalyvavę ekspertai pabrėžė, kad tarptautinių studentų pritraukimas yra labai svarbus jų institucijai. Tyrimo metu buvo išskirtos **dvi pagrindinės priežastys, lemiančios šių studentų pritraukimo svarbą.**

Pirmoji ekspertų įvardinta priežastis - **tarptautiškumo plėtra** - aktuali tiek pačioms aukštosioms mokykloms, tiek Lietuvai, siekiant didinti aukštojo mokslo tarptautinį konkurencingumą. Taip pat ekspertai įvardino, jog tarptautiškumas svarbus ir Lietuvos studentams, kadangi skatina juos plėsti akiratį ir padeda lengviau integruotis į globalias rinkas.

„Mes siekiame pritraukti studentų iš įvairių šalių. Mes turime užsienio šalių universitetų kaip partnerių, tai mums svarbu, kad jie mus irgi žinotų kaip tarptautinį universitetą.“

„Užsienio studentų įvairovė Lietuvoje naudinga ir Lietuvos studentams, nes jie tampa labiau tarptautiški, platesnio mąstymo, platesnio regėjimo. Tikimės, kad į Lietuvą pritraukiami gerai besimokantys studentai, kurių tikslas likti Lietuvoje ir čia dirbti.“

Kita ekspertų įvardinta priežastis, lemianti tarptautinių studentų pritraukimo svarbą – **papildomos pajamos** aukštosioms mokykloms. Mokestis už mokslą Lietuvos aukštosiose mokyklose skiriasi ir priklauso nuo pasirenkamos specialybės bei studijų pakopos.

„Mes kalbame ne tik apie institucijos ar visos Lietuvos aukštojo mokslo patrauklumą, pritraukimo strategijas, bet negalime atmesti ir to, kad ir finansiškai tai yra naudinga institucijai.“

„Tai ir finansinė yra tam tikra paskata, papildomi finansai universitetui. Mūsų universitetas turi apie penkiasdešimt programų, dėstomų anglų kalba, kurios skirtos užsieniečiams. Iš jų 90 proc. sudaro studentai iš trečiųjų šalių.“

„Vyksta toks filosofijos pasikeitimas. Anksčiau buvo bendradarbiavimas, o dabar orientuojamasi į nuolatines pilnas studijas studentams iš trečiųjų šalių. Dabar atsiranda ir finansiniai svertai.“

Tarptautinių studentų pritraukimas COVID-19 pandemijos metu

Pandemijos metu, siekiant ir toliau plėtoti aukštojo mokslo tarptautiškumą, 2020 m. rugpjūčio 12 d. Lietuvos vyriausybė patvirtino Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos (ŠMSM) pasiūlymą leisti atvykti į Lietuvą užsienio valstybių piliečiams, priimtiems studijuoti šalies aukštosiose mokyklose, o pastarosios buvo įpareigosios užtikrinti visus saugumo reikalavimus, susijusius su COVID-19 prevencija – atvykusių asmenų saviizoliaciją, asmens higienos priemonių teikimą, srautų reguliavimą ir t.t.

Kaip ir ankstesniais metais, pandemijos metu tarptautinių studentų pritraukimas išliko labai svarbus, tačiau studentų pritraukimo priemonės persikėlė į virtualią erdvę. Tyrimas parodė, jog šiuo metu aukštųjų mokyklų komunikacija vyksta internetu, pavyzdžiui, padaugėjo virtualiai organizuojamų studijų mugių, aukštosios mokyklos skiria daugiau dėmesio skaitmeninėms reklaminėms kampanijoms. Taip pat kai kurie universitetai aktyviau bendradarbiauja su savo partneriais trečiojoje šalyje, padedančiais pritraukti studentus.

Virtualios
mugės

Virtualios atvirų
durų dienos

Skaitmeninės
reklaminės kampanijos

PAGRINDINĖS PRITRAUKIMO PRIEMONĖS

Partneriai kilmės šalyje

Didesnis tėvų įtraukimas

„Anksčiau darydavome taip vadinamas atviras dienas, apie jas paskelbdavome, kai studentai galėdavo atvykti į universitetą, buvo vedžiojami po universitetą, supažindinami su priėmimo reikalavimais. Nuo pavasario nebegalėjome to daryti. Tai pradėjom daryti tokias online ekskursijas, filmukų peržiūrą internete. Tos mugės į kurias važiuodavome ir mugės „Kur stoti“, kurios vykdavo Lietuvoje, perėjo į virtualią erdvę.“

„Įprastu metu mes važinėdavome labai daug patys į tikslines rinkas, o kai tai tapo neįmanoma, tai mes labai daug skyrėme pajėgų toms skaitmeninėms reklaminėms kompanijoms, įvairiems webinarams. Kuo daugiau pristatymų buvo daroma online. „Intensyviai mūsų priėmimo skyrius dirbo ir su agentais, ir patys parodose dalyvavo, jau buvo geras įdirbis, bet atėjo Covid. Dabar aktyviai dalyvaujame virtualiose mugėse. Taip pat vietiniai agentai intensyviau dirba Indijoje, Baltarusijoje, Ukrainoje.“

Tyrimas parodė, jog dėl COVID-19 pandemijos atsiradusių kelionių apribojimo, dalis aukštojo mokslo įstaigų patyrė sunkumų pritraukiant tarptautinius studentus bei organizuojant trumpalaikius atvykimus mainų programoms.

„Požiūris liko toks pats. Ir noras ir pastangos tokios pačios, kad pritrauktume kuo daugiau studentų. Tik vieni fakultetai stengėsi pritraukti kuo daugiau studentų visoms studijoms, jiems buvo nesvarbu, ar studentas atvyks pilnomis studijoms ar dalinėms. Kiti fakultetai siekė pritraukti daugiau studentų nuolatinėms studijoms ir aiškiai pradėjo nenorėti mainų studentų, kurie atvažiuoja

trumpesniai laikotarpiui, tik pusmečiui, ne su jų mokymų šioje situacijoje dėl pandemijos daug neapibrėžtumo.“

„Didžiausia problema buvo tai, kad dėl pandemijos jie negalėjo atvykti. Jiems būtų reikėję atvykimui pradėti ruoštis pavasarį, o pavasarį Lietuvoje dar nebuvo aišku, ar galima bus atvykti studentams.“

Taip pat tyrimo metu ekspertai pastebėjo, jog dalis studentų neatvyko studijuoti, nes pandemija kėlė nerimą jų tėvams. Todėl, siekiant geresnės komunikacijos ir išsklaidyti abejones dėl nuotolinio mokymo ar studentų saugumo, pradėta dirbti ir su nauja tiksline grupe – būsimų studentų tėvais.

„Buvo studentų, kurie eigoje atsisakė dėl pandemijos ar tėvai neišleido, ar nusikėlė į pavasarį studijas.“

„Srautai truputį pamažėjo. Gal baimės, kažkokie įsitikinimai paveikė. Ypač į bakalauro studijas kurie važiuoja, tai jie yra jauni, o dar iš trečiųjų šalių studentams tėvai daro didelę įtaką jų pasirinkimui.“

„Net su tėvais bendravome, darėme sesijas įstojusiems studentams, kad juos išlaikytume, neprarastume, nes tas nuotolinio mokymo modelis daug ką gąsdino.“

Kadangi studentų pritraukimas yra autonominių aukštųjų mokyklų prerogatyva, ŠMSM specialių priemonių studentų pritraukimui netaikė. Švietimo mainus organizuojančios įstaigos, taip pat kaip ir aukštosios mokyklos, perkėlė informacinę kampaniją į virtualią erdvę, vietoje įprastų mugių užsienio šalyse supažindinimą su galimybėmis studijuoti Lietuvoje organizavo nuotoliniu būdu.

„Dabar jau esame sudalyvavę dvejose nuotolinėse parodose. Labai smagu, kad Lietuvos ambasados, esančios kitose šalyse, sužino apie tokias parodas, tai kviečia mus dalyvauti. Mes už dalyvavimą neturime mokėti. Dar vienas mums iššūkis, tai išnuomavome elektroninę interaktyvią platformą, kurioje darysime tik Lietuvai skirtą studijų parodą, reprezentuosime Lietuvos aukštąsias mokyklas. Pirmą kartą bus tokio didelio masto renginys. Jau 25 Lietuvos aukštosios mokyklos sutiko

dalyvauti. Kviesime iš keturių šalių jaunimą. Tai Ukraina, Turkija, Kazachstanas ir Uzbekistanas. Darome elektroninę reklamą ir tikimės, kad šis formatas pasiteisins, nes ten, kur dalyvauja daug šalių, Lietuva neatrodo konkurencinga. Aukštosios mokyklos labai dėkoja už tokių iniciatyvą. Tokiems pokyčiams mes turėjome gauti projekto priežiūros grupės ir ministerijos pritarimą. Smagu, kad visi pažiūrėjo lanksčiai į šią situaciją.“

Priėmimo tvarkos pokyčiai dėl COVID-19 pandemijos

Vertindami pandemijos įtaką tarptautinių studentų priėmimo tvarkai, universitetų ir kolegijų atstovai minėjo, kad naujoji realybė labiausiai koregavo terminus, bet ne pačius reikalavimus studentų priėmimui. Tyrimas parodė, jog auštosios mokyklos lanksčiai reagavo į problemas, su kuriomis susidūrė tarptautiniai studentai, norintys atvykti Lietuvą. Atsižvelgdamos į tai, jog studentai patiria sunkumų dėl atvykimo į Lietuvą arba reikalingų dokumentų pateikimo, dalis aukštųjų mokyklų pratęsė studentų priėmimo terminus, o dokumentų priėmimas persikėlė į virtualią erdvę. Ekspertai pažymi, jog toks pasikeitimas reikalavo tiek naujų įgūdžių, tiek techninių galimybių ir laiko sąnaudų.

„Srautai didžiausi būdavo rugpjūčio pabaigoje, tai dabar jie išsidėstė per visą rudenį. Anksčiau jie aplikuodavo, gaudavo vizas ir atvykdavo. O dabar jie turi galimybę atvažiuoti per visą rudens semestrą.“

„Pasikeitė tai, kad dauguma galutinių dokumentų gaudavome online. Iš kai kurių šalių studentus priėmėme vėliau nei įprastai į magistro studijas, nes dėl pandemijos jų šalyje užsitęsė bakalauro studijų baigimas. Pratęsėm priėmimo terminą dviem savaitėms.“

„Žinodami, kad dėl pandemijos daugelyje šalių nacionaliniai egzaminai buvo atidėti ir vėlavo dokumentų išdavimas, tai mes irgi prisitaikėme. Laukėme dokumentų iki paskutinės minutės, kada gaus galutinį dokumentą. Mes leidžiame su išankstiniais dokumentais teikti ir aplikuoti, ir kandidatuoti, o po to laukiame galutinio dokumento, patvirtinančio išsilavinimą. Mes stengėmės daryti taip, kad būtų patogų pačiam studentui.“

Taip pat buvo siekiama priimti atvykstančius studentus laikantis visų saugumo reikalavimų. Tyrimo metu ekspertai patvirtino, jog jų atstovaujamos aukštosios mokyklos prisiėmė atsakomybę už atvykstančius studentus bei jų saviizoliaciją Lietuvoje, o ŠMSM pastarąsias informavo apie reikalavimus studijoms pandemijos metu bei studentų saugumo užtikrinimą.

„ŠMSM inicijavo, kvietė visas aukštąsias mokyklas imtis visų priemonių tam, kad būtų išlaikomi visi pandemijos metu keliama reikalavimai saugiam buvimui. Ar tai būtų saugus buvimas auditorijose, ar dar kažkur.“

Ministerija kvietė, prašė, reikalavo, kad aukštosios mokyklos nusimatyty protokolus, kaip priimti studentus, atvykstančius iš užsienio, jeigu tos studijos buvo pradžioje organizuojamos gyvai.“

COVID-19 pandemijos įtaka tarptautinių studentų srautams

Tyrimas parodė, jog COVID-19 pandemijos įtaka tarptautinių studentų srautams universitetuose ir kolegijose nevienoda. Didesnė dalis universitetų atstovų teigė, jog studentų srautas nesumažėjo ar net kiek padidėjo. Kai kurie kolegijų atstovai nurodė, kad tarptautinių studentų jų įstaigose šįmet mažiau, nei anksčiau.

Tyrimo metu ekspertai pažymėjo, jog COVID-19 pandemijos metu studentų srautai priklausė nuo epidemiologinės situacijos atskirose šalyse. Daliai studentų, kurių šalyse dėl prastų epidemiologinių rodiklių buvo uždarytos ambasados arba (ir) uždraustos kelionės, teko atsisakyti studijų Lietuvoje arba jas atidėti kitiems metams. Tyrime dalyvavę ekspertai minėjo, jog su tokiais sunkumais daugiausiai susidūrė studentai iš Indijos.

„Studentų srautai sumažėjo. Sumažėjo dėl įvairių priežasčių. Tai ir pandemija pati, ir iš trečiųjų šalių atvykstantiems studentams yra reikalingos vizos. Labai daugelyje šalių dėl pandemijos nedirbo konsuliniai skyriai ne tik Lietuvos, bet ir kitų šalių. Tai studentai tiesiog negalėjo susitvarkyti dokumentų, kad galėtų atvykti.“

„Srautai panašūs kaip buvo. Tik galiu išskirti Indiją, nes šiemet iš šios šalies atvyko mažiau studentų dėl Covid didelio sergamumo jų šalyje, tai įtakojo apsisprendimą studijas

atidėti. Net ir įstoję kai kurie studentai iš Indijos nusikėlė savo studijas kitiems metams.“

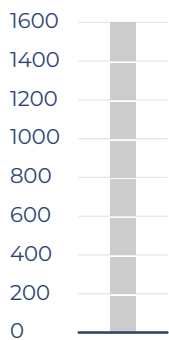
„Iš Indijos buvome priėmę 50 studentų, o atvyko tik 30. Pačioje Indijoje dėl Covid susirgimų situacija pablogėjo, užsidarė kelios valstijos. Būtent iš jų ir neatvyko studentai.“

„Iš Indijos nebuvo skrydžių ilgą laiką, tai dalis studentų neatvyko.“

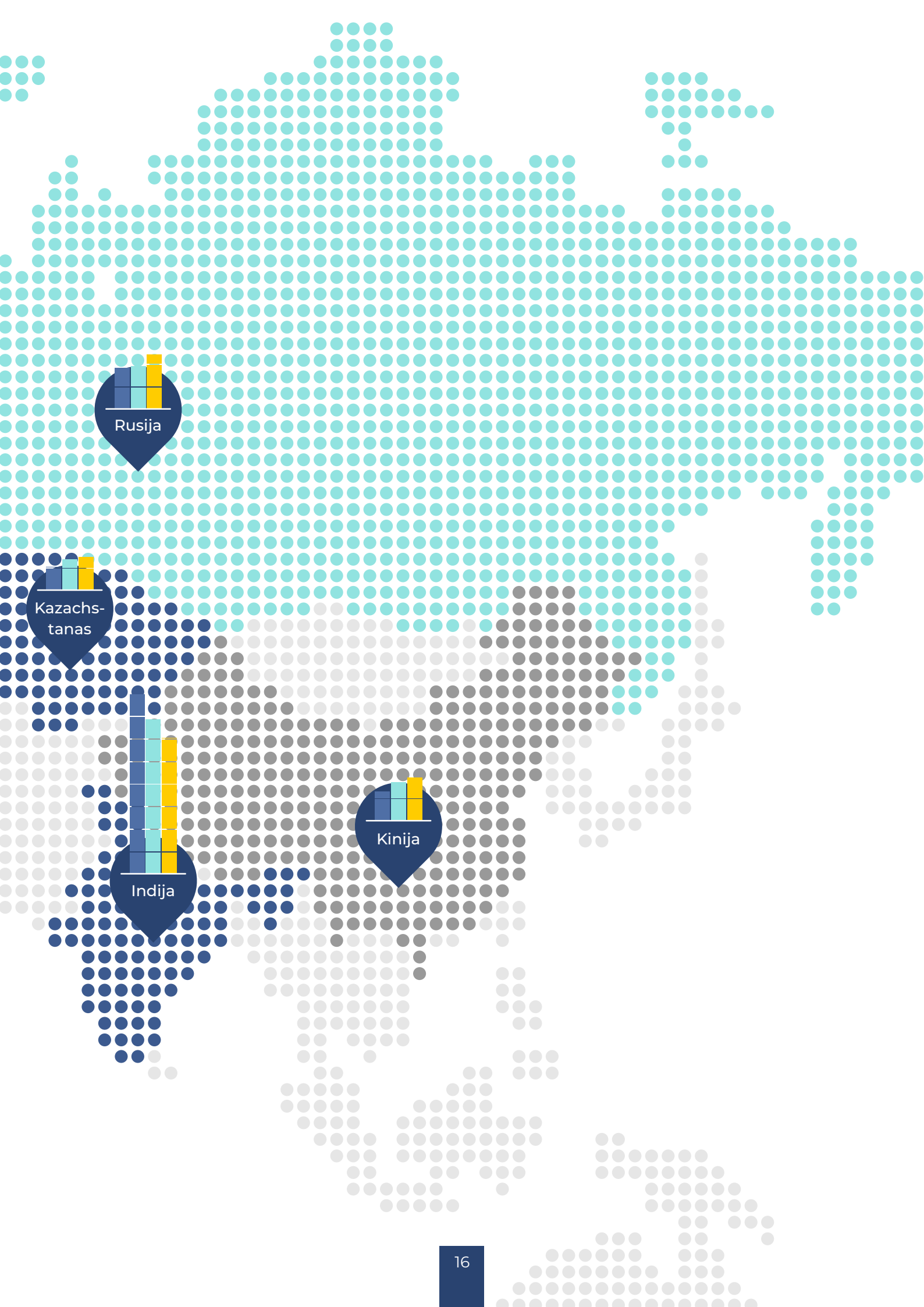
TOP 10 šalių, iš kurių atvyksta daugiausiai tarptautinių studentų

(2018-2021 m.)

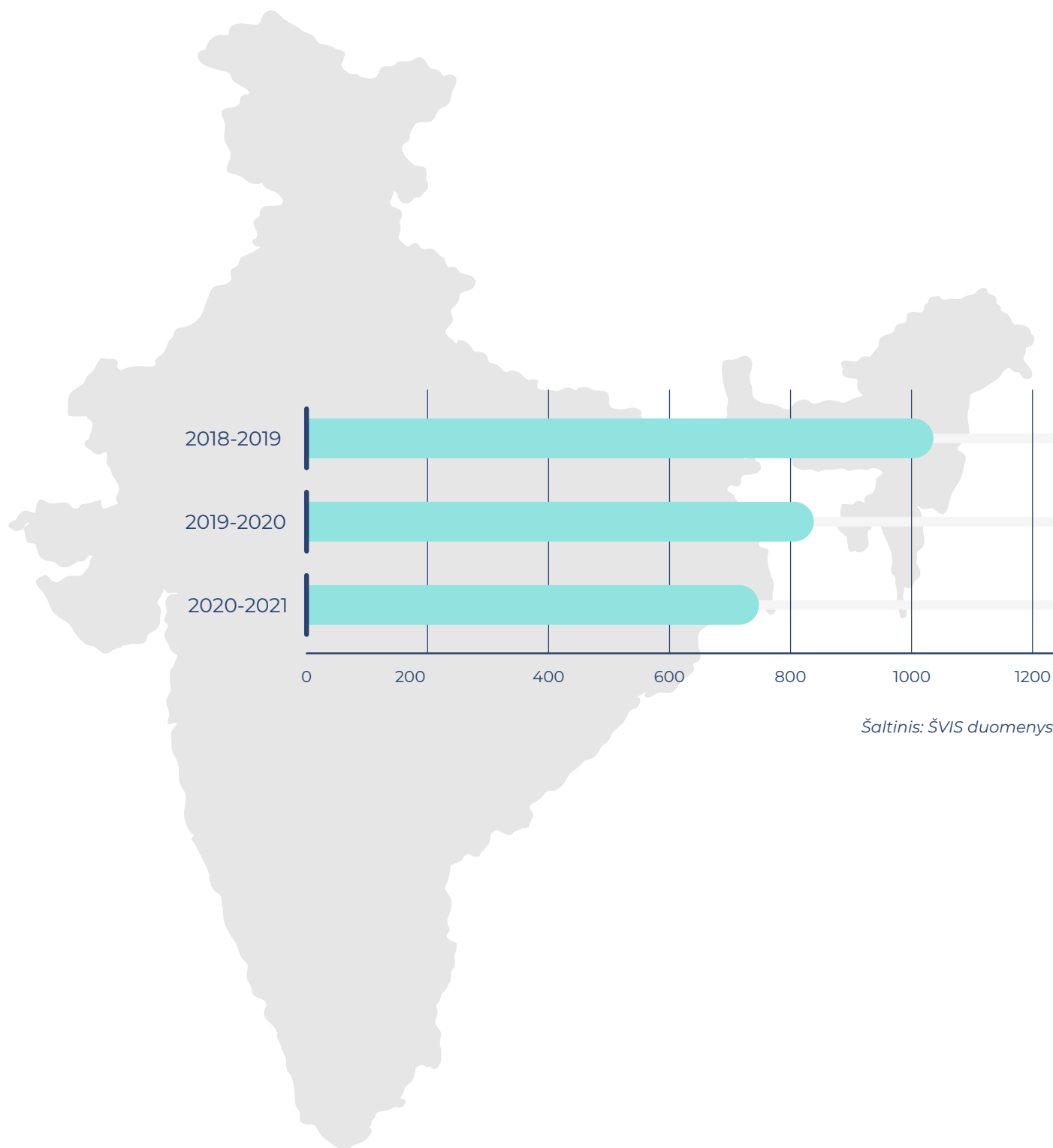
■ 2018-2019 ■ 2019-2020 ■ 2020-2021

Šaltinis: ŠVIS duomenys

Indijos studentų skaičius Lietuvos aukštosiose mokyklose (2018-2021 m.)

Šaltinis: ŠVIS duomenys

Nuolatos kintanti epidemiologinė situacija Lietuvoje bei studentų šalyse taip pat sukėlė sunkumų organizuojant trumpalaikius studentų mainus. Tarptautinių studentų srautams įtakos turėjo sumažėjęs studentų mainų programų skaičius, kadangi šiuos mainus organizuojančios įstaigos dėl pandemijos sukeltų apribojimų vasarą negalėjo priimti studentų grupių, paprastai atvykstančių kelioms savaitėms.

„Studentų skaičius buvo panašiai toks pats kaip praeitais metais. Pas mus sumažėjo studentų mainų programų. Tai studentai iš Japonijos, Korėjos išvis neatvažiavo.“

„Mes negalėjome nei vienos grupės studentų pakviesti dėl pandemijos, nes tada dar neleido užsienio studentams įvažiuoti į Lietuvą, o mums reikėjo, kad jie čia būtų jau vasarą.“

Tyrimo metu ekspertai pažymėjo, jog COVID-19 pandemijos metu studentų srautai priklausė nuo epidemiologinės situacijos atskirose šalyse. Daliai studentų, kurių šalyse dėl prastų epidemiologinių rodiklių buvo uždarytos ambasados arba (ir) uždraustos kelionės, teko atsisakyti studijų Lietuvoje arba jas atidėti kitiems metams. Tyrime dalyvavę ekspertai minėjo, jog su tokiais sunkumais daugiausiai susidūrė studentai iš Indijos.

„Studentų skaičius kažkiek sumažėjo, nes žmonės daug atsargiau vertino studijavimą kitoje šalyje.“

„Priežastys tai tokios, kad buvo neramu, ypač tėvams buvo neramu, kai vaikas 18 metų nuvažiuos į svetimą šalį. Kas bus, jei jis susirgs Covid, kas juo pasirūpins.“

„Aš būtent jaučiu įtampą tarp žmonių, neužtikrintumą, baimę užsikrėsti. Tarp studentų irgi tai jaučiam. Jie atvyko, praėjo

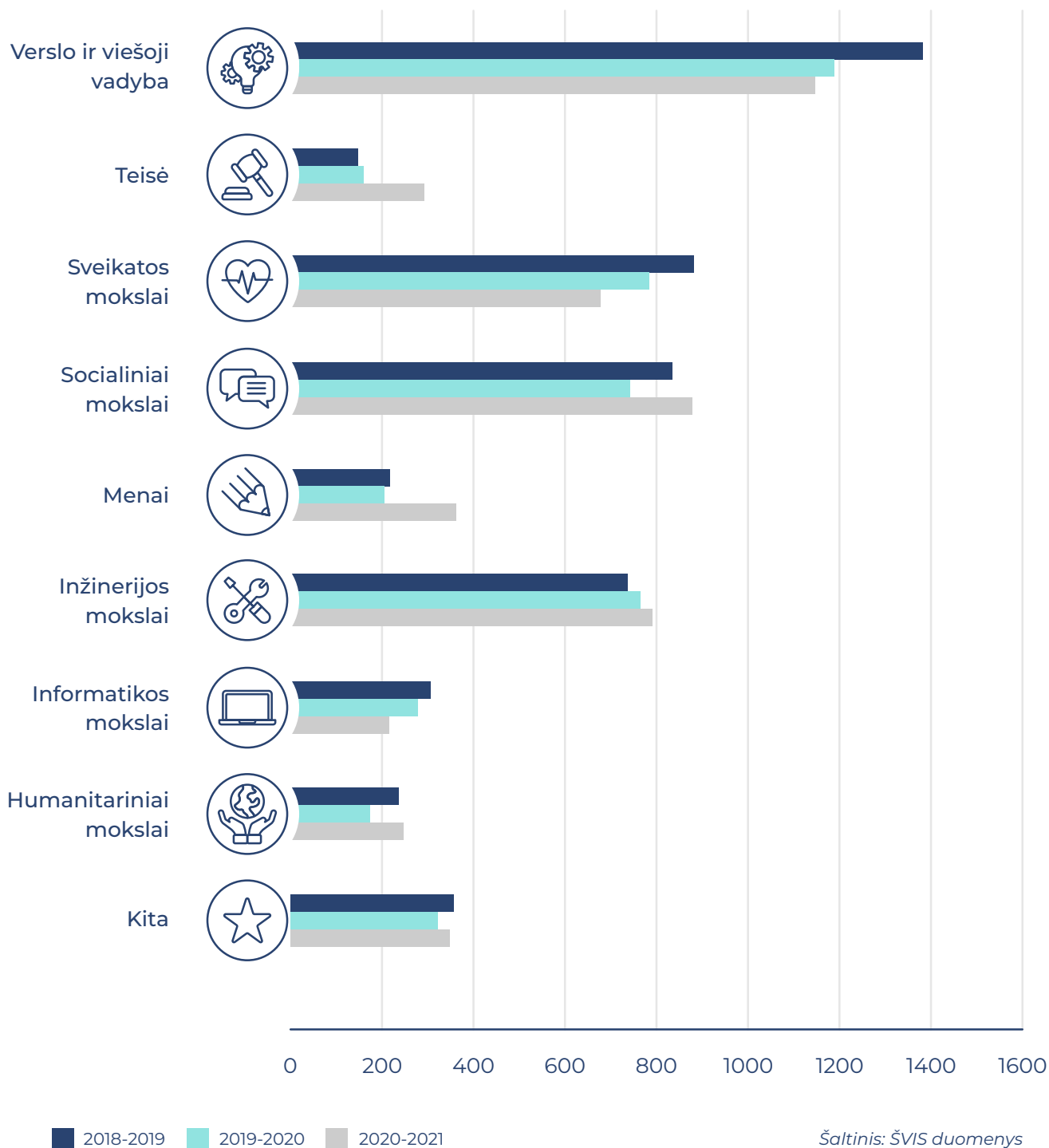
saviizoliaciją, laikėsi visų taisyklių saugos ir universitete, ir gatvėje, į naktinius klubus nevaikščiojo, daugiau atsidavė mokslui, nes žinojo, ko atvažiuo. Jokio atsipalaidavimo nėra.“

„Turim psichologinę pagalbą bendrai visiems studentams, o vienas psichologas, kalbantis angliškai, dirba tik su užsieniečiais. Jo pagalbos prireikė atvykusiems studentams dėl baimės susirgti Covid.“

Siekiant prisitaikyti prie pandemijos keliamų iššūkių, aukštosios mokyklos vietoje įprastų paskaitų universitetuose bei kolegijose pasirinko nuotolinį mokymą. Būtent nuotolinis mokymasis užsienio šalyje, anot ekspertų, buvo dar viena priežastis, dėl kurios studentai atsisakė atvykti į Lietuvą. Dalis tarptautinių studentų nepanoro mokytis nuotoliniu būdu bei tuo pačiu mokėti už pragyvenimą ir nuomotis būstą, o kita dalis studentų mokytis nuotoliniu būdu negalėjo, nes jų studijų programose (pavyzdžiui, technologijos mokslų) buvo privalomi praktiniai užsiėmimai.

Tarptautiniai studentai pagal studijų kryptių grupes

(2018-2021 m.)

„Anksčiau būdavo, kad studentai atsisako studijų, pvz., kai negauna vizos, o dabar buvo atsisakiusiųjų sužinojus, kad studijos vyks nuotoliniu būdu.“

„Šiais metais kaip nauja rinka prisidėjo Mongolija. Turėjo studijuoti penki studentai, bet du atkrito dėl to, kad nenorėjo mokytis nuotoliniu būdu.“

„Dar vienas dalykas, kad studentai nerimavo, kad susimokėjus už studijas ir apgyvendinimą, teks mokytis nuotoliniu būdu.“

„Dar viena nubyrėjimo priežastis buvo ta, kad studentai nenori mokytis nuotoliniu būdu, nes studijuojant technologijos mokslus, būtinai reikalingi ir praktiniai užsiėmimai.“

Neapibrėžta ar pablogėjusi finansinė padėtis COVID-19 pandemijos metu taip pat turėjo įtakos tarptautinių studentų srautams. Dalį studentų išlaiko jų tėvai, todėl suprastėjus tėvų finansinei padėčiai, pavyzdžiui, dėl pandemijos praradus darbus, studentai negalėjo sumokėti už mokslą. Daliai studentų teko atidėti studijas, nes jie patys neteko darbo arba baiminosi, kad darbo neras pandemijos metu. Pabrangę skrydžiai, saviizoliacijos išlaidos taip pat kėlė papildomą finansinę naštą studentams, norintiems atvykti studijuoti į Lietuvą.

„Taip pat kai kurie kandidatai minėjo, kad susidūrė su finansiniais sunkumais dėl pandemijos. Tai jie norėjo palikti paraišką, o įstoti, pvz., pavasarį. Jie laukia, kad kažkas pasikeis. Dalis perkelia studijas, dalis atsisako išvis, tai yra šioks toks nubyrėjimas.“

„Buvo studentų, kurių tėvai dėl pandemijos prarado darbą ar patys studentai patyrė finansinių nuostolių dėl pabrangusių

skrydžių, dėl kelionių į kitas šalis dėl vizų, taip pat dėl privalomos izoliacijos atvykti anksčiau dviem savaitėms į universitetą.“

„Kiti išsigando tų sąlygų naujų, tos nežinomybės, kai norint gauti vizą reikia vykti iš Afrikos į Turkiją ar Jungtinius Arabų Emyratus, nežinant, ar jie išvis pateks į ambasadą. Jiems pasidarė per brangus šis būdas.“

Tarptautinių studentų patiriami sunkumai atvykstant studijuoti

Dauguma universitetų, kolegijų ir kitų švietimo srities ekspertų pažymėjo, kad studentams kilo nemažai sunkumų, norint atvykti į Lietuvą. Sunku arba netgi neįmanoma studentams buvo gauti vizas, nes ambasados buvo uždarytos arba jos buvo kitoje šalyje, nei gyvena studentas, o susisiektis su tam tikromis užsienio šalimis buvo sudėtingas dėl dažnai nutraukiamų arba atšauktų skrydžių. Taip pat studentai susidūrė su sunkumais pateikiant reikiamus dokumentus į aukštąją mokyklą, o atvykusieji į Lietuvą privalėjo izoliuotis, daryti testus, registruotis.

Sunkumai gaunant, pratęsiant nacionalinę D vizą

Ekspertai pastebėjo, jog studentams ypatingai daug sunkumų sukėlė dėl COVID-19 pandemijos užsidariusios Lietuvos ambasados bei konsulatai. Studentai negalėjo pateikti prašymų dėl vizų išdavimo, todėl sklindus vizų gavimo procesas buvo sutrikdytas. Tyrimas parodė, jog su didesnėmis problemomis susidūrė studentai, kurių šalyse nėra Lietuvos ambasados ir tam, jog studentai gautų vizas, jiems teko vykti į artimiausią šalį, kurioje yra įsikūrusi Lietuvos ambasada. Dėl COVID-19 pandemijos sukeltų keliavimo apribojimų studentai ne visada galėdavo nuvykti į kitą šalį, be to, jeigu studentams pavykdavo tai padaryti, daliai jų atvykus būdavo taikoma izoliacija. Kaip pažymi ekspertai, tokios situacijos iš studentų ne tik pareikalavo papildomų išlaidų ir laiko, bet taip pat sukėlė nemažai streso.

„Nebuvo taip, kad vizos negautų, bet dėl uždarytų ambasadų ar dėl jų nebuvimo kilmės šalyje sunkumų studentai patyrė. Vizų gavimo laikas išsitęsė.“

„Problemos buvo dėl vizų gavimo, nes vienu metu ambasados buvo išvis uždarytos, o vėliau priimdavo mažesnius srautus.“

„Vizas buvo daug sunkiau gauti, jei šalyje nėra Lietuvos ambasados, o iš kitos pusės tai dar vienas etapas, kurį studentas turi praeiti ir sugaišti daugiau laiko. Buvo viena mergina iš Hondūro, kita - Filipinuose gyvenanti, kai pilietybė nesutapo su šalimi, kur gyvena, tai negalėjo nuvykti. Jeigu nebūtų Covid, tai žmogus nuvyktų į tą šalį ir susitvarkytų.“

„Ambasados buvo uždarytos, nepriiminėjo prašymų. Vizų centrai irgi tik palaipsniui atsidarinėjo. Tai teko labai skubotai kauptis ir

gauti vizą. Viena mergaitė iš Irano turėjo važiuoti į Turkiją aplikuoti vizą, tai ji net mėnesį ten išbuvo, dabar jau skrenda į Lietuvą. Tai sukėlė stresą studentams. Dar iki šiol yra studentų, kurie negavo vizų, nes uždarytos ambasados kai kuriose šalyse. Jie dar negali atvykti, nors jau yra įstoję.“

„Ambasados buvo užsidariusios ilgai, o ten kur nebuvo ambasadų, studentai negalėjo nuvykti į kitas šalis, nes buvo uždarytos sienos. Afganistaniečiams norint gauti visas, reikia keliauti į Indiją, o Indijoje ambasada atsidarė tik rugsėjo viduryje, kai pas mus studijos prasideda jau rugpjūčio pabaigoje. Tai jie nukeliavo į Jungtinius Arabų Emyratus, kur Abu Dabyje yra atsidariusi nauja Lietuvos ambasada. Ten turėjo dvi savaites karantinuotis, po to dar dvi savaites laukė kol gavo vizas. O atvykus į Lietuvą vėl dvi savaites būti izoliacijoje.“

Kokių priemonių ėmėsi aukštojo mokslo institucijos?

Dauguma Lietuvos aukštųjų mokyklų, atsižvelgdamos į tai, jog tarptautiniams studentams iškilo sunkumų gaunant vizas, sudarė galimybę šiems studentams studijuoti **nuotoliniu būdu jų kilmės šalyje**, kol atsiras galimybė atvykti į Lietuvą. Tyrimas parodė, jog rečiau nuotoliniu būdu, neatvykstant į Lietuvą, mokosi kolegijų studentai, o universitetuose ši praktika taikoma plačiau.

„Suteikėm tokią galimybę mokytis nuotoliniu būdu, kol negalėjo atvykti į Lietuvą dėl nepalankios situacijos. Tai problemos su vizomis, skrydžiais“.

„Nuotolinis mokymas vyksta. Tie studentai, kurie negalėjo atvykti laiku, mokėsi nuotoliniu būdu būdami savo šalyje. O kai kurie studentai taip mokosi iki šiol, nes negali atvykti. Sakyčiau, dabar nuotoliniu būdu dar mokosi 20 proc. mūsų studentų savo šalyse.“

„Mūsų universitete buvo organizuojami mišraus pobūdžio mokymai, kad tie, kurie buvo Lietuvoje, galėjo mokytis auditorijose iki spalio 26 dienos, o tie, kurie dar buvo neatvykę į Lietuvą, galėjo pradėti mokytis nuotoliniu būdu savo šalyje. Šiuo metu, kai studijos Lietuvoje vyksta nuotoliniu būdu, tai atvykusiems studentams tenka mokytis ir Lietuvoje nuotoliniu būdu.“

„Taip pat mes pradėjome nuotolines studijas, kurios mus išgelbėjo, nes jomis galėjo pradėti naudotis dar neatvykę studentai, būdami savo šalyje. Studentai iš Irako mokosi nuotoliniu būdu, nes negalėjo atvykti“.

„Buvo tokia galimybė, siūlėme, bet studentai nenorėjo mokytis tokiu būdu iki atvykimo į Lietuvą. Neivienas nesutiko.“

„Nuotolinės studijos vyko ir studentams buvo suteiktos tokios galimybės. Jie galėjo tik pirmus žingsnius taip žengti, nes niekas negali tapti daktaru, jei tik mokysis online. Jie galėjo tokiu būdu mokytis, kol neprasidėjo praktiniai užsiėmimai. Net ir atvykusiems studentams teorijos paskaitos vyko online. Bet praktiniuose užsiėmimuose jie privalo dalyvauti. Kas vėliau atvyksta, tas vėliau tai ir padaro.“

„Tiesiog, kai dabar yra nuotolinis mokymas, tai manome, kad studentai galėtų mokytis ir būdami savo šalyje. Bet šito dar nesuėmė, tik mąstome apie tai, nes aukštoji mokykla nuotolinių išbaigtų ir kokybiškų studijų dar negali pasiūlyti. Jeigu situacija nesikeistų, tai galima būtų turėti dalį užsienio studentų besimokančių tik nuotoliniu būdu, juos priiminėti visoms bakalauro studijoms. Aišku, kad visko taip pabaigti negalima būtų, nes dar yra praktikos ir diplomai.“

Priėmimo į studijas termino pratęsimas yra kita priemonė, kurios ėmėsi Lietuvos aukštojo mokslo įstaigos, siekdamos pagelbėti tarptautiniams studentams, kurie negali gauti vizų ir atvykti į Lietuvą.

„Pratęsėm priėmimą dėl sunkumų gaunant vizas, ar nespėjusiems sutvarkyti dokumentų dėl objektyvių priežasčių. Mes ir prieš Covid tai darydavome. Jeigu studijos prasideda pirmą rugsėjo, tai darom mėnesio atidėjimą.“

„Pratęsėm terminą, nes laukėm dokumentų, kadangi ne visi studentai laiku galėjo juos gauti savo šalyje dėl pandemijos. Leidom studentams jau pradėti studijuoti nuotoliniu būdu, nors jie tuo metu dar vizų neturėjo.“

Sunkumai pateikiant dokumentus dėl priėmimo į aukštąją mokyklą

Pagrindiniai sunkumai, pateikiant dokumentus dėl priėmimo į aukštąsias mokyklas, buvo susiję su laiku: dokumentų pateikimas užtruko ilgiau, nei įprastai, procesas vyko internetu arba paštu. Lengviausia buvo toms aukštosioms mokykloms, kurios jau seniau naudojos virtualią studentų priėmimo sistemą ir turėjo nusistovėjusią virtualaus aplikavimo tvarką.

Taip pat tyrimas parodė, jog problemos kilo dėl pakitusio įstaigų darbo organizavimo pačių studentų gyvenamosiose šalyse – kai kur buvo nukelti egzaminai, vėlavo diplomų ar atestatų išdavimas, todėl studentams buvo sudėtinga Lietuvos aukštosioms mokykloms pateikti dokumentus laiku, net jeigu tai būdavo galima padaryti internetu.

„Tų sunkumų buvo, bet jie įvykdomi, nebuvo taip, kad jie negalėjo pateikti dokumentų. Buvo daugiau reikalavimų. Šį kartą jiems reikėjo visus dokumentus siųsti paštu, laukti. Dėl Covid nebuvo kontaktinio bendravimo, tik paštu vyko.“

„Ne buvo problemų studentams dėl dokumentų pateikimo, nes mūsų aplikavimo sistema yra online.“

„Iki šiol daug dokumentų yra onlininiai, aišku, jie yra patvirtinti, galima juos pasitikrinti duomenų bazėse, bet dėl galutinių dokumentų buvo problema stojantiems į magistro studijas, nes kai kuriose šalyse buvo nukelti baigiamųjų darbų gynimai. Tai tie, kurie turėjo baigti birželį, baigė tik rugsėjį. Jie negalėjo dalyvauti priėmimo konkurse.“

„Buvo, kad vėlavo dokumentai, pvz., diplomų kopijos atėjo mums daug vėliau. Studentai laiku negalėjo jų gauti dėl sutrikusio institucijų darbo jų šalyse.“

Kokių priemonių ėmėsi Lietuvos institucijos?

Lietuvos aukštosios mokyklos ir toliau teikė studentams **pagalbą** susijusią su **dokumentų parengimu bei pateikimu**, tačiau tai buvo daroma ne konsultuojant gyvai, o internetu arba telefonu. Taip pat nauja, pandemijos metu, buvo tai, kad aukštosioms mokykloms teko padėti studentams paruošti reikiamus dokumentus Lietuvos institucijoms - Valstybės sienos apsaugos tarnybai, Migracijos tarnybai bei sveikatos apsaugos institucijoms.

„Visada pagalba yra suteikiama, kai kreipiasi. Anksčiau galėdavo ateiti į ofisą, ir mes turime kompiuterį, kur mes galime padėti pateikti dokumentus. Šiuo metu studentai su mumis konsultuojasi telefonu, el. laiškais, per Facebook Messenger. Mes jiems visada padedame.“

„Pokalbiai, skambučiai, susirašinėjimas su Migracijos tarnyba, derinimas su NVSC centru, pagalba pildant anketas.“

„Mes visada teikiame pagalbą tvarkant dokumentus. Pasiėnyje, kai studentai atvažinėjo, universitetai turėjo priimti visą atsakomybę, tai mes paruošėme tokį raštą, kad kiekvienas studentas jį turėtų. Ten buvo parašyta, kad toks ir toks studentas priimtas į mūsų universitetą ir mes įsipareigojame dėl jo transportavimo, izoliacijos, testavimo. Dabar tokio dokumento prašo ambasados, nes dabar bus priėmimas papildomas nuo vasario mėnesio. Prašo dokumento iš anksto, dar prieš suteikiant vizą.“

Taip pat studentams, nespėjusiems pateikti dokumentų laiku, dalis aukštųjų mokyklų leido mokytis nuotoliniu būdu arba pratęsė priėmimo į studijas terminus, kol atsiras galimybė atvykti į Lietuvą.

Nuotolinės studijos

Priėmimo į studijas termino pratėsimas

„Buvo dvi mergaitės iš Baltarusijos. Jos negalėjo atvykti laiku dėl dokumentų, dėl neišleidimo iš jų šalies. Tai mes dirbome su jomis nuotoliniu būdu, dar joms esant Baltarusijoje.“

„Priėmimą pratęsėme iki rugpjūčio

pabaigos, nes studentai negalėjo pateikti mokslo baigimo dokumentų. Anksčiau priėmimas baigdavosi liepą.“

„Pratęsėm terminą, nes laukėm dokumentų, kadangi ne visi studentai laiku galėjo juos gauti savo šalyje dėl pandemijos“.

Apsunkintas atvykimas į Lietuvą dėl tinkamų skrydžių nebuvimo

COVID-19 pandemija apsunkino tarptautinių studentų patekimą į Lietuvą – nemažai skrydžių buvo uždrausta arba atšaukta dėl epidemiologinės situacijos studentų kilmės šalyse. Jeigu studentams pavykdavo rasti skrydžius į Lietuvą, jie būdavo su daug persėdimų, o skrydžių kainos dažnai būdavo pabrangusios. Taip pat keletas ekspertų pažymėjo, jog keliones studentams apsunkino ir tai, jog ne visada būdavo aišku, ar suplanuoti skrydžiai įvyks, ar bus atšaukti.

„Skrydžių buvo tik vienetai. Dalis studentų iš Indijos negalėjo atvykti, nes nebuvo skrydžių ilgą laiką. Vienu metu Azerbaidžanas buvo visiškai užsidaręs, lėktuvai iš ten neskrido niekur.“

„Skrydžių buvo daug mažiau, bilietai buvo daug brangesni, bet kas norėjo, tas atvyko. Daug skrydžių buvo atidėta, turėjo keisti bilietus, tai iš pirmo karto negalėjo atvykti.“

„Iš artimiausių šalių atvykti tai nebuvo jokių problemų. Iš tam tikrų šalių atvykti buvo sunkumų, pavyzdžiui, iš Azerbaidžano atvykti studentams buvo kliūčių. Jie atvyko į

Lenkiją, o Lenkija jų nepraleido dėl neaiškių priežasčių. Tai jiems dar kartą teko kartoti savo kelionę.“

„Daug avialinijų atšaukdavo skrydžius. Studentas nusiperka bilietą, o skrydis atšaukiamas. Pavyzdžiui, „Turkish Airlines“ išvis neskraidė vieną laikotarpį.“

„Buvo atšaukiama daug skrydžių, skrydžiai nukeliami. Mūsų kazachstaniečiai studentai labai vargo. Jau turėdavo bilietus, o likus dviem dienoms skrydį atšaukdavo, ukrainiečiams tas pats.“

Skrydžių į Lietuvą skaičius

(2019 ir 2020 m.)

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Kokių priemonių ėmėsi Lietuvos institucijos?

Kai kurios Lietuvos aukštosios mokyklos į Lietuvą dėl skrydžių nebuvimo negalintiems patekti studentams pasiūlė **nuotolines studijas** arba **pratęsė priėmimo į studijas terminą**.

Nuotolinės studijos

Priėmimo į studijas termino pratęsimas

„Nuotolinėmis studijomis galėjo naudotis studentais savo šalyje, kurie nespėjo atvykti iki mokslo metų pradžios dėl sutrikusių skrydžių. O dabar ir pas mus studijos vyksta nuotoliniu būdu.“

„Galimybę mokytis nuotoliniu būdu suteikėme studentams, kurie negalėjo atvykti į Lietuvą. Mesturime kelis studentus iš Pietų Amerikos, tai jie jau trečią mėnesį vidurnaktį taip mokosi, nes yra visiškai kitoje

laiko zonoje. Dabar į Pietų Ameriką ateina vasara, Covido susirgimų mažėja, situacija gerėja, tai panašu, kad artėja metas, kai galės atskristi studentai iš Peru, Čilės, Brazilijos.“

„Pratęsėme priėmimo laiką ir nukėlėme mokslo pradžią į rugsėjo 14-tą. Buvo keli studentai, kurie dėl skrydžių perkėlimo laiko vėlavo į studijas.“

Praktinės problemos vykdant privalomą izoliaciją Lietuvoje

Tarptautinių studentų, gavusių vizas bei pateikusių reikiamus dokumentus aukštosios Lietuvos mokykloms, atvykus į Lietuvą dar laukdavo privaloma saviizoliacija. Dalis universitetų ir kolegijų šį privalomą laikotarpį atvykusius studentus apgyvendino savo bendrabučiuose. Kitos mokymosi įstaigos, neturinčios bendrabučių, saviizoliacijai skirtas vietas užtikrino viešbučiuose. Sunku ir brangu įvykdyti izoliacijos reikalavimus buvo toms švietimo įstaigoms, kurios turi bendrabučius, bet negalėjo jų pritaikyti saviizoliacijai. Ekspertai pastebi, jog norint įgyvendinti šiuos reikalavimus, minėtoms įstaigoms teko investuoti daug žmogiškųjų, laiko ir materialinių resursų.

„Atvykę turėjo izoliuotis, bet dėl to problemų neturėjo, nes jiems buvo sudarytos visos sąlygos izoliuotis.“

„Nebuvo studentams jokių problemų, nes jie mūsų kolegijos lėšomis buvo apgyvendinti viešbutyje.“

„Mes turime savo bendrabutį, bet negalim jo pritaikyti izoliacijai. Tai sudarius sutartį, izoliacija buvo vykdoma viešbutyje. Iš oro uosto užtikrinom studentų nuvežimą į izoliacijos vietas. Po izoliacijos studentai gyvena mūsų bendrabutyje.“

„Universitetui tai buvo iššūkis, nes kiekvieną atvykusįjį reikėjo sužiūrėti, paimti iš oro uosto ir izoliuoti bendrabutyje, skyrėme tam atskirus aukštus, sudarydami tam reikiamas sąlygas dviem savaitėms, užtikrinti testavimą. Mes visą izoliacijos laikotarpį

užtikrinom studentų maitinimą iš universiteto lėšų. Taip pat skyrėme net reikalingų higienos priemonių. Stengėmės ir viskas pavyko.“

„Mes neturime savo bendrabučio, kuriame galėtume izoliuoti žmones, kadangi ten bendri sanitariniai mazgai ir bendros virtuvės, tai mes ieškojome tam patalpų. Radome viešbučius, kurie tam tinka. Tada kilo problemų su apmokėjimu, kadangi tai viešieji pirkimai. Kai buvom numatę, kiek mums reikės vietų, vėl pradėjo užsidarinėti sienos. Buvo taip, kad kiekvieną dieną vis kita grupė turi izoliuotis. Tai universitetui kaštai išaugo iki 200 tūkstančių.“

„Mes turėjome daug rūpesčio ir streso, nes mes neturime savo bendrabučio. Mums teko surasti studentams izoliavimosi vietas per tarpininkus.“

Kai kuriems studentams teko patiems apmokėti su saviizoliacija susijusias išlaidas, pavyzdžiui, apgyvendinimo paslaugas viešbutyje. Tyrimas parodė, jog daliai studentų papildomos išlaidos nesukėlė sunkumų, tačiau kai kurie studentai susidūrė su finansine našta, ypač jeigu aukštojo mokslo įstaiga negalėdavo studentams saviizoliacijos laikotarpiu pasiūlyti tam pritaikyto bendrabučio.

„Studentams problemų nebuvo. Viešbutis buvo prie pat oro uosto. Atvykusieji buvo informuoti eiti į viešbutį, kur jais pasirūpins. Ir tikrai jais labai gerai rūpinosi. O studentai, kurie studijuoja jau kelis metus, tai daugelis jų turėjo savo saviizoliacijos vietą. Jie paprašė izoliuotis namie. Mes leidome, tik jie turėjo užpildyti pasižadėjimo raštą, kur jie pasižada laikytis visų saviizoliacijos sąlygų.“

„Praktinių problemų studentams nebuvo. Jie

jau prieš atvykdami žinojo, kad turės finansinių išlaidų dėl izoliacijos, kad turės mokėti už apgyvendinimą, už transportavimą ir testus. Jie su tuo sutiko.“

„Universitetas neturi savo bendrabučio, bet vieta studentų izoliacijai buvo surasta. Kadangi tai buvo privatūs butai, hosteliai, viešbučiai, tai studentams iš kai kurių šalių apgyvendinimo kainos buvo per aukštos. Tai jiems buvo problema.“

Tyrimas taip pat parodė, jog nors aukštosios mokyklos pasirūpino tarptautinių studentų saviizoliacijos vieta, studentams daug sunkumų kėlė psichologiniai izoliacijos aspektai, daliai studentų nebuvo lengva išbūti privalomą saviizoliacijos laikotarpį naujoje šalyje.

„Patys studentai praktinių sunkumų nepatyrė, nes mes stengėmės ir padarėme viską, kad jiems problemų nebūtų. Aišku, tik atvykus į svetimą šalį ir būti izoliacijoje nėra lengva psichologiškai.“

„Juos paveikė psichologiškai tai, kad tik atvykę jie turėjo izoliuotis. Ten reikėjo išbūti 10 ar 14 dienų, tai jiems buvo sunku.“

„Vienintelis sunkumas jiems buvo išbūti tą saviizoliacijos laiką uždarytiems, tai buvo psichologiniai sunkumai, nes jie atvažiuoja į naują šalį, viskas nauja ir dar esi uždarytas.“

„Mes jiems viską organizavom, tai jiems buvo sunku tik psichologiškai. Ypač vienai merginai, kuri atvykusi izoliacijoje išbuvo 56 dienas, nes COVID testas vis buvo teigiamas.“

Kokių priemonių ėmėsi Lietuvos institucijos?

Dauguma aukštųjų mokyklų turi savo **psichologus**, kurie prireikus teikė pagalbą studentams. Studentams esant saviizoliacijoje, psichologai juos konsultuodavo nuotoliniu būdu.

„Mūsų universitete yra suteikiama nemokama psichologinė pagalba, jei tokios reikia. Ji suteikiama ir anglų kalba. Mūsų dirbantys specialistai turi daug darbo, nes poreikis yra. Ji buvo suteikiama ir saviizoliacijos metu ir dabar.“

„Pas mus yra du psichologai, kurie konsultuoja anglų kalba, nes mes turime rūpintis ir psichologine studentų būseną.“

„Saviizoliacijos metu mūsų psichologai buvo paskelbę laiką, kada studentai gali prisijungti ir bendrauti su jais nuotoliniu

būdu. Taip pat buvo suorganizuoti ir sporto užsiėmimai. Studentai būdami izoliacijoje galėjo stebėti šiuos užsiėmimus online ir patys sportuoti. Buvo ir užsiėmimai su menininkais online. Taip pat biblioteka buvo paruošusi tinklapį, kur jie galėjo pasiskaityti ką nori.“

„Turim psichologinę pagalbą bendrai visiems studentams, o vienas psichologas, kalbantis angliškai, dirba tik su užsieniečiais. Jo pagalbos prireikė atvykusiems studentams dėl baimės susirgti COVID.“

Nors tyrimo metu nebuvo gauta informacijos apie aukštųjų mokyklų finansinę paramą studentams, esantiems privalomoje saviizoliacijoje, tačiau nemaža dalis švietimo įstaigų stengėsi **pagelbėti studentams susiduriantiems su finansiniais sunkumais**, atsiradusiais dėl COVID-19 pandemijos. Universitetų ir kolegijų atstovai minėjo, jog buvo tarptautinių studentų, kurie prašė sumažinti studijas už mokslą, nes jis vyko nuotoliniu būdu. Taip pat buvo prašoma atidėti įmokas už mokslą dėl prastos situacijos studento šalyje ar dėl to, kad studentai ar jų tėvai prarado darbą. Tyrimas parodė, jog visų studentų prašymus buvo stengiamasi nagrinėti individualiai ir dažniausiai šie klausimai buvo išspręsti. Taip pat keletas aukštojo mokslo įstaigų įkūrė fondus, skirtus teikti finansinę ar socialinę pagalbą studentams pandemijos metu.

Finansinė pagalba studentams

„Buvo tokių studentų, kurie buvo kontakte su sergančiuoju. Taip pat yra tokių, kurie dėl įvesto karantino negali dirbti, pavyzdžiui, kavinėse, yra atleisti arba yra prastovose. Jiems trūksta pinigėlių, tai gavom prašymų nukelti mokėjimus už studijas, ar pamažinti mokėjimą. Taip pat tokių prašymų buvo iš tokių studentų, kuriuos išlaiko tėvai, o dėl pandemijos jų šalyse, pablogėjo tėvų finansinė padėtis. <...> Mes studijų mokesčio nesumažiname, bet šią problemą sprendėme individualiai. Vieniems atidėjome mokėjimo terminą, kitiems leidome mokėti dalimis. Čia jau sprendė direktorė.“

„Buvo pastebėta tendencija, kad tam tikrų šalių piliečiai informuoja, kad negali laiku sumokėti už studijas dėl Covid situacijos jų tėvynėje. Tai buvo studentai iš Indijos ir Nigerijos. Mes galėjome jiems padėti tik tokiu būdu, kad atidėdavome įmokų terminus. Tai jie susimokėdavo vėliau visą sumą arba dalimis.“

„Mes pavasarį įkūrėme studentų paramos fondą, nukentėjusiems nuo COVID. Gali kreiptis paramos ir lietuviai ir užsieniečiai. Kai kam socialines stipendijas skiriame, kam nuolaidą bendrabučiui arba nuolaidą už mokslą, priklausomai nuo situacijos. Jie pateikia prašymą, kuriame nurodo, dėl kokios susidariusios situacijos reikia paramos: ar tai tėvai darbo neteko, ar jis pats. Būna duodam socialinę vienkartinę stipendiją. Būna, kad atidedam mokėjimą už studijas arba leidžiame sumokėti dalimis.“

„Įsteigėme papildomai finansinės paramos studentams fondą. Buvo studentų, kurių tėvai dėl pandemijos prarado darbą ar patys studentai patyrė finansinių nuostolių dėl pabrangusių skrydžių, dėl kelionių į kitą šalį dėl vizų, taip pat dėl privalomos izoliacijos atvykti anksčiau dviem savaitėms į universitetą. Dar skyrėme 100 tūkstančių eurų paskoloms, kad studentai galėtų sumokėti už studijas. Saviizoliacijai vietos buvo rezervuotos, esant reikalui, ten izoliavosi studentai.“

Problemos, susijusios su COVID-19 pandemijos metu pateikiama informacija

Dalis apklaustų ekspertų minėjo, jog Lietuvos institucijų pateikiamos informacijos, susijusios su COVID-19 pandemija, kiekis buvo pakankamas, tačiau problemų kėlė suteikiamos informacijos neaiškumas, nenuoseklumas ir kaita. Taip pat ekspertai pažymėjo ir tai, jog naujausia informacija, susijusi su COVID-19 pandemija, ne visuomet būdavo greitai atnaujinama užsienio kalbomis.

“Kad informacijos mažai, tai niekas nesiskundė, bet ta informacija dažnai būdavo neaiški. Ypač pradžioje, rugsėjo mėnesį nebuvo aišku, kokios čia procedūros turi būti, sakyčiau, painiai buvo pateikta, reikėjo labai gilintis. Dabar ji pateikta aiškiai, struktūruotai.”

“Tai ir mums patiems trūko, o studentams irgi. Rugpjūtis tai išvis buvo pragariškas mėnuo, nes mes patys nežinojome, ką jiems atsakyti, nes mes patys neturėjom informacijos iš institucijų, kiekvieną dieną gaudavome vis kitokią informaciją.”

“Tai buvo pagrindiniai dalykai, ką jie turi žinoti, kur gali sekti informaciją, pvz. „Korona stop“ puslapyje. Jis yra neblogas, bet anglų kalba informacija nebuvo greitai atnaujinama. Ką gali rasti lietuviškai, ne visada gali rasti angliškai. Tai mes savo išgalėmis versdavome ir pateikdavome tai, ką tikrai būtina žinoti.”

Daugiausiai neaiškumų kilo dėl tarptautinių studentų sveikatos draudimo ir sveikatos paslaugų gavimo – ekspertai pabrėžė, jog nebuvo aiškos tvarkos, kaip tokius studentus testuoti, gydyti ar prižiūrėti, nes jie neįtraukti į Lietuvos sveikatos apsaugos sistemą.

“Aš nežinau, kiek jie patys gaudavo informacijos iš Lietuvos institucijų ir kiek jos studentams trūko. Tik galiu pasakyti, kad nėra algoritmo, kaip elgtis atvykusiam studentui iš trečiosios šalies, ne iš ES, jei jis

susirgtų Covidu. Nuo ko pradėti, kur kreiptis, kas konsultuos. Pavyzdžiui, kai studentai pasidaro testą, jie negauna atsakymo, nes neturi prisijungimo prie e-sveikatos.”

Kokių priemonių ėmėsi Lietuvos institucijos?

Aukštosios mokyklos siekė surinkti, susisteminti ir studentams **pateikti visą aktualiausią informaciją**, susijusią su COVID-19 pandemija, jiems suprantama užsienio kalba. Taip pat tyrimo metu ekspertai minėjo, jog aukštosioms mokykloms teko daug **bendradarbiauti su skirtingomis Lietuvos institucijomis**, siekiant išsiaiškinti nuolatos kylančius klausimus, susijusius su pandemijos metu besikeičiančias reguliavimus.

„Iš studentų klausimų mums buvo daugybė, o mes turėjome atsakyti pagal Lietuvoje galiojančią tvarką. Sekėm kiekvieną naujieną. Vis siųsdavome ir siųsdavome studentams atnaujinimus. Norėjome, kad neliktų neaiškumų visame šitame procese. Informacijos iš valstybinių institucijų trūko labai. Mes kreipdavomės ir į Nacionalinį visuomenės sveikatos centrą (NVSC), į Sienos apsaugą keletą kartų, atsakymas ateidavo po 30 dienų, o situacija jau būdavo pasikeitusi kardinaliai.“

„Kartais būdavo tokia dvejopa informacija, kuri šiek tiek klaidindavo, bet visumoje informacijos užteko. Mes informaciją patikslinę ją išversdavome ir pateikdavome savo internetiniame puslapyje.“

„Iš mūsų jie informaciją gaudavo tokią, kurią mes iškomunikuodavome. <...> Tai mes savo išgalėmis versdavome ir pateikdavome tai, ką tikrai būtina žinoti.“

„Mes stengėmės dirbti vieno langelio principu. Kad studentų nesiuntinėtume ieškoti informacijos vienur ar kitur, mes stengėmės tą informaciją surinkti ir tada siųsdavome nuorodas ne į kažkokius puslapius, o į mūsų dokumentą anglų kalba, kurį atnaujindavome kiekvieną dieną, nes būdavo daug pasikeitimų vos ne kiekvieną dieną.“

„Tai mes dar iki šių dienų aiškinamės, dabar kaip ir jau susidarė algoritmas, kaip elgtis susirgus studentui.“

COVID-19 susirgę tarptautiniai studentai Lietuvoje

Ekspertai nurodė, kad švietimo įstaigose buvo tarptautinių studentų, susirgusių COVID-19. Susidūrusios su COVID-19 atvejais tarp studentų, aukštosios mokyklos didžiąją dalį darbo atliko pačios, pavyzdžiui, organizavo studentų testavimą, izoliaciją, gydymą bei teikė studentams visą reikiamą informaciją. Dalis COVID-19 susirgusių studentų, neturinčių galimybės saviizoliuotis aukštųjų mokyklų bendrabučiuose arba kitose patalpose, būdavo apgyvendinami Abromiškių reabilitacijos centre. Keletas ekspertų taip pat paminėjo, kad susirgus studentams, jų atstovaujamos aukštosios mokykloms operatyviai ir efektyviai padėjo Vilniaus savivaldybė.

„Buvo susirgusių, bet sirgo nesunkiai. Organizavom jiems testavimą, izoliaciją, maitinimą iš universiteto lėšų, po didelių pastangų suradom gydytoją, kuris juos konsultavo. Kai pasveiko, išrašė pažymą, kad izoliuotis nebereikia.“

„Buvo susirgusių asmenų. Studentai gyveno kartu ir visų testai buvo teigiami. Tai jie ir liko tame bute, kur gyvena. Dabar jie jau sveiksta. Vietą izoliacijai jie turėjo, o iš mūsų gavo informaciją, kaip turi elgtis, kur kreiptis. Bet tą informaciją mums gauti, tai buvo iššūkis.“

„Buvo tokių. Kadangi sirgo nesunkiai, tai kažkokių sunkumų nebuvo, tiesiog turėjo izoliuotis. Universitetas suteikė patalpas izoliuotis, suteikė informaciją, kaip elgtis, kur skambinti. O gydytojų realių paslaugų neprireikė.“

„Mes sergančiųjų negalime laikyti bendrabutyje, tai buvom išvežę į Abromiškes. Su savivaldybės pagalba įkurdinome juos Abromiškių reabilitacijos centre. Jos sirgo nesunkiai. Dabar jau yra sveikos, kuo mes labai džiaugiamės. Viską organizavome ir viską padarėme.“

Pavyko bendradarbiavimas su Antakalnio poliklinika. Tik paskambinus, paskyrė gydytoją. Čia jau NVSC buvo mus informavęs, kad Antakalnio poliklinikoje yra angliškai kalbanti gydytoja užsieniečiams, jeigu susirgs Covidu. Tikrai, gydytoja labai prižiūrėjo, kiekvieną dieną skambino, konsultavo, vėliau, jau pasveikus merginoms, išrašė leidimą išvažiuoti iš Abromiškių.“

Taip pat tyrimo metu ekspertai pabrėžė, jog nemažai problemų studentams ir aukštojo mokslo institucijoms sukėlė tai, kad tarptautiniai studentai, atvykstantys tik su nacionaline D viza, negali registruotis kaip šeimos gydytojo pacientai, todėl negauna sveikatos paslaugų ar pažymų, kurios patvirtintų, jog studentai jau pasveiko. Dalis ekspertų teigė, jog ši problema lig šiol nėra išspręsta ir atsakingos valstybinės institucijos vis dar nėra pateikusios nuoseklios informacijos, kaip pandemijos metu elgtis susirgusiems tarptautiniams studentams.

Nauji COVID-19 atvejai 1 mln. gyventojų Lietuvoje

(2020 m.)

Šaltinis: „Our World in Data“ duomenys

„Studentai buvo pikti, kad neigiamą testą turintis asmuo, dar dešimt dienų turi išbūti ir jeigu jis yra sveikas, tai turi gauti pažymą iš šeimos gydytojo. Metams atvažiuojantis studentas tokio gydytojo neturi. Tokią pažymą jam gauti neįmanoma. Draudimas, kurį jis turi, suteikia tik pirmąją pagalbą ir jis turi vykti į ligoninę. Jeigu testas prieš tai buvo teigiamas, tai galėtų užkrėsti ir ligoninės personalą. Čia yra labai didžiulė problema.“

„Galiu pasakyti su kokiais sunkumais susiduria studentas, jei suseraga Covid, kai jis atvažiuoja su Nacionaline D viza, jis neturi laikino leidimo gyventi, tai jis iškrenta iš tos schemos dėl galimybės net pasidaryti testą. Tai tam turim sutartį su privačia laboratorija ir tik ten galime tokiu atveju studentui atlikti testą. Jei testas teigiamas, o jį po kažkiek dienų turi pakartoti, tai pakartotinam testui gali nukreipti tik šeimos gydytojas. O tokie studentai neturi šeimos gydytojo, jie

nepriregistruoti jokioje poliklinikoje. Net jei laboratorijoje testas bus neigiamas, tik su šeimos gydytojo leidimu jis gali išeiti iš izoliacijos. NVSC nieko mums šiuo klausimu nepadėjo. Mes perskambinome Kauno poliklinikas. Kauno centro poliklinika maloniai atsiliepė ir paskyrė mums šeimos gydytoją, kuris kalba angliškai. Tai išrašo popierines pažymas, nes studentai neregistruoti prie e-sveikata sistemos. Niekas nesikeičia iki šiol. Tokie studentai yra už sistemos borto.“

„Universitetui reikėjo daug įdėti pastangų visą tai organizuoti, nes studentai, turintys tik Nacionalinę D vizą, lieka už borto. Jie neturi galimybės prisiregistruoti poliklinikoje ir turėti šeimos gydytoją, o be jo pažymos negali baigti izoliacijos. Iki šiol valstybinės institucijos nieko nepadare, kad išspręstų šią situaciją.“

Bendradarbiavimas su atsakingomis institucijomis COVID-19 pandemijos metu

Migracijos departamentas/migracijos tarnybos

Dauguma ekspertų Migracijos departamento ir migracijos tarnybų veiklą pandemijos metu vertina gerai. Šios tarnybos, ekspertų nuomone, buvo lanksčios ir adekvačiai sprendė nestandartines situacijas. Keli aukštųjų mokyklų atstovai paminėjo, kad kartais migracijos tarnyboms būdavo sudėtinga prisiskambinti, o efektyvų bendradarbiavimą šiek tiek stabdė tarnybų viduje veikiantys biurokratiniai procesai.

„Vertinu labai gerai, nes jei turėdavome kažkokių klausimų ar situacijų, kurias reikėdavo greitai spręsti, tai Migracijos departamentas greitai ir operatyviai atsakydavo į klausimus arba pasiūlydavo, kaip išspręsti situaciją. Buvo lengva su jais susisiekti, greitai gaudavome atsakymą.“

„Viso karantino metu migracijos tarnyba rodė didelį lankstumą. Jeigu žmogus negalėjo laiku pateikti dokumento ar baigėsi leidimas, o žmogus nėra padavęs, tai visi galėjo pateikti po, kas norėjo.

Neskaiciuodavo to nelegalaus termino. Visi atvejai buvo aptarti ir susitarti. Tai viskas gerai.“

„Aš labai daug dirbu su migracija, tai galiu pasakyti, kad nėra taip paprasta, kad galėtum atsidaryti jų puslapį ir viskas pateikta, tampa aišku, ką daryti. Reikia skambinti, klausti, rašyti jiems. Bet jie bendrauja labai maloniai. Priekaištų neturiu didelių, tai gerai vertinu.“

„Migracijos tarnyba visą laiką mums labai padeda, visais klausimais konsultuoja, tik vienu metu buvo problema prisiskambinti ir klausimai nelabai greitai buvo sprendžiami. Vistik vertinu gerai.“

„Su Migracijos departamentu visada sunkesnis bendradarbiavimas. Nežinau, ar Covid turėjo didesnės įtakos bendradarbiavimui. Jie prižiūri ir kontroliuoja, kad mes ko nors nepažeistume, o mes irgi stengiamės dirbti teisingai. Žiūrint iš institucijos pusės, tai vertinčiau vidutiniškai. Jie kartais prašo pateikti tokius duomenis, ką patys galėtų paimti iš sistemos, o užkrauna mus papildomais darbais. Buvo tokių atvejų, kai studentui pasibaigė D viza, turi prašyti laikino leidimo gyventi, o reikiamų dokumentų pateikti negali, kaip pvz., pažymą iš savo šalies policijos, tai jie į šiuos dalykus žiūrėjo atlaidžiau.“

Lietuvos ambasados užsienyje ir Užsienio reikalų ministerija

Bendradarbiavimas su ambasadomis buvo vertinamas nevienodai. Tyrimas parodė, jog su tam tikromis ambasadomis aukštojo mokslo įstaigoms nebuvo kilę jokių sunkumų, ekspertai džiaugėsi, jog ambasados noriai bendradarbiavo, domėjosi kaip sekasi išvykusiems studentams. Tačiau dalis ekspertų teigė, jog su tam tikromis ambasadomis buvo kilę sunkumų, susijusių su bendradarbiavimu bei komunikacija.

„Mūsų draugiški santykiai su visomis ambasadomis. Pradžioje, kai prasidėjo pandemija, pačios ambasados buvo sutrikusios, nežinojo, kada jos atsidarys, kada galės pradėti dirbti ir priimti studentus. Mes su ambasadomis konsultuodavomės, jie irgi mūsų klausdavo, ar studentai dalyvauja online paskaitose. Vertinu teigiamai, labai gerai.“

„Tai priklauso nuo ambasadų. Su kai kuriomis ambasadomis labai geri kontaktai, o iki kitų ambasadų negali prisibesti, turi klibinti per Užsienio reikalų ministeriją (URM). Situacija labai skirtinga, tai bendrai visas sunku vertinti.“

„Jos buvo uždarytos. Vienos noriai bendravo, aiškino, kad niekuo tuo metu negali padėti, o kitos ambasados tiesiog egzistavo. Viskas priklauso nuo ten dirbančių žmonių. <...> Ambasada lyg ir mėgino padėti, bet ta pagalba buvo keista, nes visa informacija vėlavo. Aš skambinau, klausiau, kur ta mergaitė, ar ji grįžo, ar negrįžo. O jie tyli tris dienas, o mergaitė man skambina, kad ji jau Lietuvoje. Tai komunikacijos su ambasada nebuvo normalios. Dėl vizų komunikavo, tai jų darbas, bet ten, kur reikia pastangų įdėti, o ne tik dokumentus sutvarkyti, tai nelabai.“

Su URM švietimo įstaigų atstovai bendravo mažiau, daugelio jų patirtis teigiama, tik vienas ekspertas skundėsi biurokratine tvarka URM Konsuliniame departamente.

„Su URM daugiau komunikavome per pirmąją pandemiją. Viskas tvarkoje, nes ir pačiai teko ten skambinti. Bendradarbiavimą vertinu gerai.“

„Puikiai bendradarbiaujame su ambasadomis, su URM bendraujame porą kartų per savaitę įvairiais klausimais. Viskas gerai.“

„Kalbant apie URM, tai aš turiu tokį didelį sopulį. Jiems yra pavaldus Konsulinis departamentas, kuris atsakingas už dokumentų legalizavimą. Dirba jie gerai, bet jų yra labai sudėtinga dokumentų

pristatymo sistema. Kitos įstaigos yra pasidariusios pašto dėžutės principą, kai atvykęs žmogus gali įmesti dokumentus tiesiog į pašto dėžutę. O šis departamentas naudoja tik kurjeriais, jie Lietuvos paštu nieko nesiunčia. Jie prašo siųsti per kurjerius, o kurjeriai kainuoja papildomai. Procedūrą sukomplikavo iki tokio lygio, kad procesas, kuris anksčiau buvo vykdomas tą pačią dieną kokį pusvalandį, tas dabar yra daroma 10-12 dienų. Jei įvyksta kokia klaida, tai vėl reikia viską kartoti iš naujo. Kai tenka su jais kalbėtis telefonu, tai aš pačiam jų darbui priekaištų neturiu.“

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija

Su šia ministerija ekspertams bendradarbiauti teko mažiau, todėl vertinimai labiau neutralūs. Tų aukštųjų mokyklų atstovai, kuriems teko spręsti klausimus su šia ministerija, turi nusiskundimų dėl nepakankamos pagalbos bei vėluojančių sprendimų, susijusių su užsienio studentų atvykimu į Lietuvą pandemijos metu.

„Komunikavom tik tada, kai prašėme leidimų užsienio studentams atvažiuoti į Lietuvą. Vertinu teigiamai, nes žmonės daro ką gali, yra supratingi.“

„Neturime problemų. Būna jų nutarimai, o mes vadovaujame visomis rekomendacijomis.“

„Ši ministerija atsirado mūsų komunikacijoje tik tada, kai atsirado pandemijos reikalai. Tik tada pradėjome gauti iš jų informaciją. Nepasakyčiau kritikos kažkokios didelės. Raštai jų informatyvūs, siūlymai irgi buvo geri, kaip ką paprasčiau padaryti. Net kai kurių dokumentų parengdavo pavyzdinius šablonus. Vertinu gerai.“

„Tos derybos, ar leis atvažiuoti studentams dėl pandemijos, tai vyko labai ilgai su ministerija. Palaikymas mažesnis. Bendradarbiavimą su ministerija vertinčiau blogiau nei su ambasadamis.“

„Pakankamai neigiamai, nes mūsų atveju, tai visi sprendimai vėlavo. Mes neturėjome nieko, nes visi nurodymai mokymo įstaigoms išvis išėjo tik rugsėjo vidury. Atsirado tvarka. Tada situacija pagerėjo, atsirado išimtys. Jau ir į mūsų universitetą galėjo atvykti tam tikri dėstytojai. Bet visa tai labai vėlavo. Vienu metu net buvo pasakyta, kad mes tų užsienio studentų nenorime, kad jie čia Covid metu važinėtų.“

Vyriausybė

Su Vyriausybe tiesiogiai aukštosios mokyklos beveik nebendravo, todėl ir ekspertai jos komunikavimo ar bendradarbiavimo vertinti negalėjo. Vienas tyrime dalyvavęs ekspertas minėjo, jog Vyriausybė bendradarbiauja, komunikacija vyksta, tačiau reikalingi sprendimai ne visada buvo įvykdomi.

„Tiesiogiai su Vyriausybe tai ne, bet yra Lietuvos universitetų rektorių konferencijos susitikimai, kur vyksta bendradarbiavimas ir šnekėjimas. Vyriausybės atstovai buvo tik viename susitikime kartu su URM ir Švietimo ministerijos atstovais.“

„Su pačia Vyriausybe neteko mums bendrauti.“

„Neteko. Išsispręsdavome žemesniame lygyje.“

„Su Vyriausybės atstovais pasimatome per renginius. <...> Visiems parodėme ir atvėrėme akis, kiek Lietuvos suinteresuotų institucijų dalyvauja vieno užsienio studento pritraukimo, studijų ir likimo Lietuvoje kelyje ir koks yra kai kurių veiklų persidengimas tarp institucijų, nesusikalbėjimas. Kad visas tas procesas vyktų sklandžiai, kaip ir buvo išdiskutuota, reiktų vienos atsakingos institucijos, kuri pasirūpintų bendra studentų pritraukimo strategija, kurios kaip ir nėra Lietuvoje. Tai mes labai tikėjome, kad Vyriausybės atstovai ims ir plėtos šitą mintį, bet ji taip ir liko. Nežinau, ar čia dėl Covid pakitusių veiklų ar ne. Tai net nežinau, kaip vertinti.“

Sveikatos apsaugos ministerija

Tiesiogiai su Sveikatos apsaugos ministerija (SAM) aukštosios mokyklos beveik nebendravo. Ekspertai minėjo, jog dažniausiai jiems tekdavo komunikuoti su NVSC. Didelių nusiskundimų nebuvo, tačiau ne vienas tyrime dalyvavęs ekspertas paminėjo, jog pasigedo sklandesnio tarpinstitucinio bendradarbiavimo, kadangi ne kartą susidūrė su skirtingais nurodymais iš skirtingų institucijų - SAM, NVSC, pasienio tarnybų bei gydymo įstaigų.

„Nebendravome. Mums pavykdavo visus klausimus išspręsti su Nacionaliniu visuomenės sveikatos centru.“

„Tiesiogiai su Sveikatos apsaugos ministerija tai ne. Pastoviai ryšys buvo palaikomas NVSC, Kauno padaliniu tai ypač. Turėjom ten kontaktinį asmenį, su kuriuo galėjome tartis. Kai reikėjo mums pagalbos, tai visuomet ją gaudavome, mokymus pravedė virtualius, kaip čia reikia viską daryti.“

„Tik su NVSC. Žmogiškąją prasme labai gerai, bet suprantu ir jų apkrovimus. Jų situacijoje dirbti tikrai nėra lengva. Kiek galėjo, jie tiek mums padėjo.“

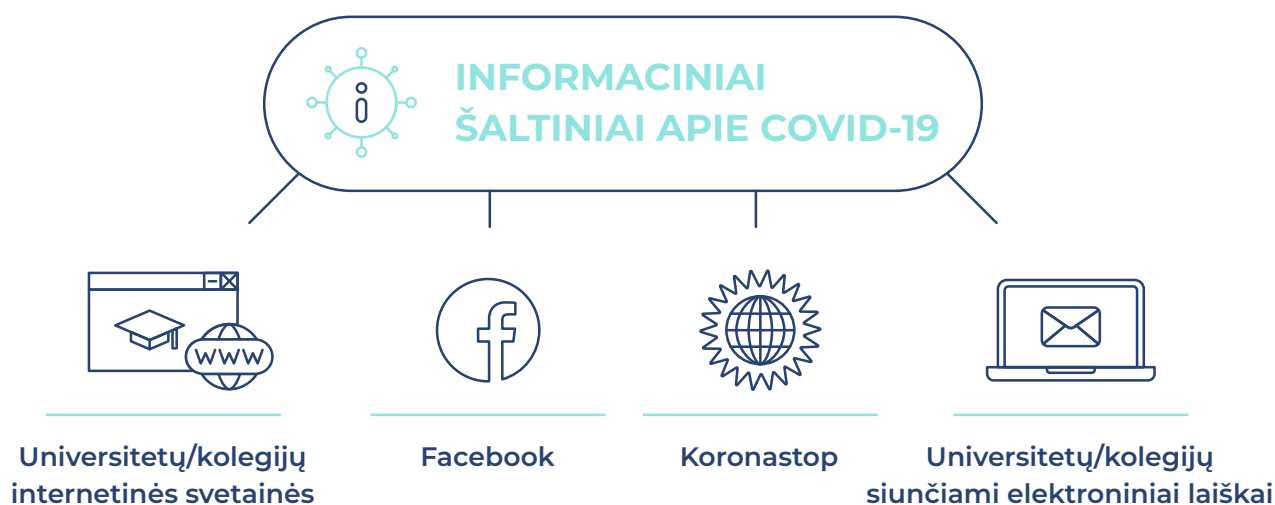
„Kai būdavo neaiškumų dėl karantino, tai teko bendrauti, nes iš NVSC gaudavom vienokią informaciją, iš pasienio tarnybų kitą. Negaliu vertinti, nes nebuvo taip, kad mus kuruotų, komunikacija minimali. Neturiu nuomonės.“

„Su pačia ministerija neteko. Mes komunikuodavome su NVSC, rašydavome laiškus ir gaudavome atsakymus. Vertinčiau vidutiniškai, nes kaip ir atrašo, bet finale neturi konkretaus atsakymo. Tai teko ir į pačias poliklinikas kreiptis. Gydymo įstaigos lyg ir kitaip šneka. Tai atrodo, kad trūksta tarp institucijų susišnekėjimo. Iš NVSC tikėjomės gauti tikslių algoritmą, kaip elgtis, kai suserga Covid atvykęs iš užsienio studentas.“

„Kai nebuvo aiški situacija dėl izoliacijos, dėl šeimos gydytojų užsieniečiams, tai kolegė skambindavo į SAM, tai sakydavo vieng, 1808 sakydavo kitą, o testavimo centruose ar pas šeimos gydytojus vėl kita informacija. Kad labai gerai vertintume, tai negalime sakyti, tai taip patenkinamai, nes labai ilgai trūko to aiškumo, greitos informacijos. Buvo sudėtinga.“

Tarptautinių studentų informacijos šaltiniai

Tyrime dalyvavę ekspertai pažymi, jog tarptautiniai studentai dažnai reikiamą informaciją apie COVID-19 pandemiją gauna iš universitetų ir kolegijų interneto svetainių. Kai kurios aukštosios mokyklos COVID-19 temai paskyrė netgi atskiras savo internetinės svetainės skiltis arba stengiasi pasiekti studentus per socialinį tinklą „Facebook“. Universitetų ir kolegijų atstovai taip pat minėjo, jog apie besikeičiančius reguliavimus, susijusius su COVID-19 pandemija, savo studentus informuoja ir elektroniniais laiškais.

„Mes turime Covid informacinį puslapį savo interneto svetainėje. Taip pat kiekvieną savaitę talpiname informaciją Facebooko puslapyje. Mes turime savo Facebooko grupę. Ir savo esamiems studentams, ir darbuotojams siunčiame elektroniniu paštu visas naujienas. Mes turime veikiančią darbo grupę, kurią sudaro įvairių universiteto padalinių darbuotojai, grynai su Covid realybe susijusi darbo grupė.“

„Pirmiausia iš mūsų institucijos, mes reguliariai išsiunčiame informaciją apie pakeitimus elektroniniu paštu studentams iš užsienio ir nuorodas į tuos pakeitimus Sveikatos apsaugos ministerijos ar Užsienio reikalų ministerijos puslapius. Taip pat atnaujiname informaciją mūsų universiteto puslapyje skiltyje „Covid 19“.“

„Kiekvieną dieną mūsų pirmoje bėgančioje naujienų eilutėje universiteto svetainėje skelbiama informacija, kokia yra situacija, iš kokių šalių atvykus reikia izoliuotis, kaip izoliuotis, kokie susirgimų skaičiai Lietuvoje.“

„Kai tik informacija keičiasi, mes turime specialistą integracijai, tai iškart informacija iš lietuvių kalbos verčiama į užsienio kalbą kiek įmanoma greičiau ir pateikiama studentams. Jeigu tai yra labai svarbi ir skubi informacija, tai bandome ją paskleisti įvairiais būdais. Studentai taip pat turi uždara grupę, kurioje specialistai universiteto ir patys studentai gali rasti informaciją ir bendrauti.“

Taip pat universitetai ir kolegijos savo studentus nukreipia į URM bei kitų Lietuvos valstybinių institucijų svetaines. Ekspertai, kaip užsienio studentams naudingą internetinę svetainę, dažnai minėjo „Korona stop“, tik apgailestavo, jog svetainėje esanti informacija užsienio kalbomis kartais vėluodavo.

„Pirmiausia gauna iš mūsų, nes mes studentams, kurie atvažiuoja studijuoti, persiunčiame informaciją apie pasikeitimus, taip pat mes prašome, kad jie sektų puslapį „Korona stop“, nes ten yra atsinaujinanti informacija. Taip pat gauna iš žiniasklaidos.“

„Mes irgi duodame nuorodas į „Korona stop“, į Vyriausybės puslapį, kur seka informaciją. Keliaujantiems duodame nuorodą į URM puslapį, ten yra summary, kaip viskas vyksta su atvykimu į Lietuvą. Naujienų portalai dar, LRT.lt anglų kalba geras portalas.“

„Mes daug vertėme patys, ypač rugpjūtį, kai buvo labai daug pasikeitimų. Būdavo, kad lietuviškame puslapyje kokių šimtas taisyklių prirašyta, o angliškame visai kitos taisyklės. Tai kaip tada tam užsieniečiui elgtis, juk jis skaito oficialų Vyriausybės puslapį. Tai stengėmės paskleisti tikslią informaciją anglų kalba, kad studentai jaustųsi saugūs.“

Anot ekspertų, be aukštųjų mokyklų ir Lietuvos institucijų pateikiamos informacijos, tarptautiniai studentai naujienų, susijusių su pandemija ir dėl jos atsiradusių reguliavimų, taip pat ieško savo socialiniuose tinkluose, interneto žiniasklaidoje užsienio kalbomis.

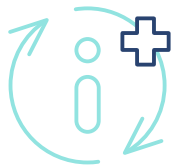
„Studentai yra pakankamai žingeidūs, ieško patys informacijos internete.“

„Pirmiausia, manau, (informaciją) gauna iš Facebooko. Tai pirmoje vietoje socialiniai tinklai.“

„Mums net psichologai patarė, kad nereikia persistengti su informacija, prikišamai jos duoti nereikia. Tuo labiau studentai turi mentorius lietuvius, jie bendrauja per Facebooką, jie turi bendrą tinklą. Jei jiems neramu, jie parašo mums.“

„Šiaip studentai e-mailų neskaito, nors mes jiems ir rašome, bendraujame. Jie labai raštingi, kai eina kalba apie saviizoliaciją, tai jie patys susiranda informaciją tinklapiuose. Jie ir Vyriausybės puslapius susiranda. Kas angliškai pateiktą informaciją susiranda, kas per Google išsiverčia.“

Reikalinga valstybinių institucijų pagalba aukštosioms mokykloms

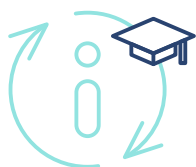

Anot ekspertų, aukštosioms mokykloms praverstų nuosekli ir nuolat atnaujinama informacija, susijusi su sveikatos apsauga, teikiama atvykusiems tarptautiniams studentams. Tyrimas parodė, jog pandemijos metu skirtingų valstybinių institucijų teikiama informacija apie studentų gydymą kartais būdavo nesuprantama ne tik studentams, bet ir pačioms aukštojo mokslo įstaigoms.

„Pagrindinė problema yra su medicina. Šioje srityje turėtų būti tiksliai, prieinama informacija tarptautiniams studentams, kaip elgtis susirgus Covid.“

„Būtų gerai, kad į priekį būtų numatomi aiškūs algoritmai užsienio studentams ir medicininė pagalba, kreipimasis, bendravimas su jais. Tokie dalykai yra labai svarbūs.“

„Daugiau informacijos, susijusios su trečiųjų šalių piliečiais, kai susidūrėme susirgus studentams, turintiems tik Nacionalinę D vizą. Ši situacija taip ir liko neišspręsta.“

Taip pat tyrime dalyvavę ekspertai minėjo, jog aukštosios mokyklos COVID-19 pandemijos metu pasigedo reikalingų sprendimų bei aiškios informacijos apie pasikeitimus, susijusius su tarptautinių studentų atvykimu, vizų išdavimu, ambasadų darbo laiku.

„Norėtume aiškesnės informacijos ir kad ji būtų koncentruota vienoje vietoje apie vizų išdavimą, migracinių dalykų, sienų kitimo, kad nereikėtų jos gaudyti iš įvairių vietų. Taip pat, kad ją gautume iš anksto, o ne paskutinę minutę.“

„Neaiški yra pati pozicija. Kaip ir raginama yra pritraukti kuo daugiau studentų, bet yra daug sudėtingumų. Kanados studentai visiškai palikti ant ledo, nes ten nėra Lietuvos ambasadų. Tik yra tarpvalstybinis susitarimas, kad studentai edukaciniais tikslais gali atvykti su bevizio režimu. Pagal šią dieną, pasienis jų neįleistų. Tai

interpretuojama, kad jie turėtų dėl vizų vykti į Ameriką. Tai joks kanadietis dėl Covid masto į Ameriką nevažiuos. Tai ir studentai, ir dėstytojai Kanadoje yra įstrigę. Tai labai norisi to aiškumo. Išvis mes, kaip privati institucija, jaučiamės užmiršti, nes mąstoma tik valstybinių lietuviškų universitetų fone, kurie fokusuojasi į lietuvių studentus, o užsienio studentai jiems yra tik tarp kitko, jie ten sudaro mažumą. O mes orientuojamės į užsienio studentus, pas mus net 70 proc. dėstytojų yra iš Amerikos. Visiškai nemąstoma, kad yra ir kitokių institucijų. Norėtume, kad būtų galvojama tarptautiniu mastu.“

Dalies tyrime dalyvavusių ekspertų nuomone, aukštojo mokslo institucijoms praverstų finansinė pagalba padengiant išlaidas, susijusias su COVID-19 pandemija. Kaip parodė tyrimas, aukštosios mokyklos, prisiėmusios atsakomybę už tarptautinių studentų atvykimą pandemijos metu, patyrė nemažai finansinių išlaidų. Taip pat su finansiniais sunkumais susidūrė ir atvykstantys studentai, tad dalis aukštųjų mokyklų nuolatos ieškojo būdų kaip jiems pagelbėti.

„Finansinės pagalbos reikėtų, nes buvo visokių nenumatytų išlaidų, susijusių su Covid situacija. Pavyzdžiui, studentų pasitikimas, pervežimas, patalpų dezinfekavimo paslaugos, kurios yra brangios, paliktos tuščios patalpos, jei prireiktų izoliacijai ir pan.“

„Būtų gerai gauti paramą tokiu būdu, kad valstybinės institucijos finansiškai paremtų dėl izoliacijos vietų ir studentų testavimo.“

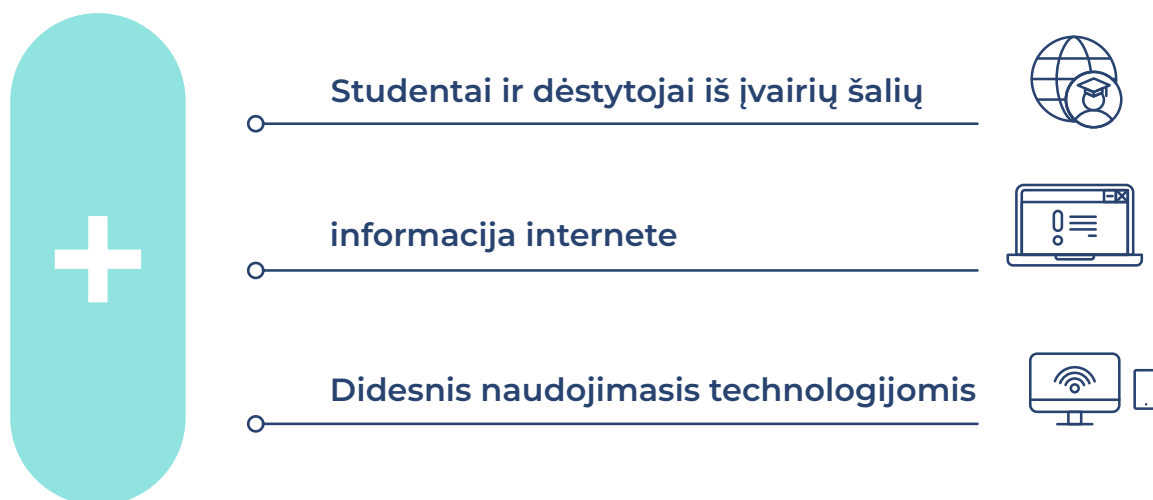
„Aš kalbu ne tik apie aiškią informaciją, bet ir apie finansus, nes testai kainuoja, išvežti studentą į Abromiškes ir ten išlaikyti irgi

kainuoja ir pan. Pinigai nebūtinai turėtų ateiti į universitetą, jie turėtų ateiti tiesiai ten, kur reikia. Juk kažkada savivaldybės pinigai baigsis.“

„Aš norėčiau, kad atvyktų tie studentai, kurie dar nėra atvykę, nes atrodo, kad tai yra kažkokia neišsprendžiama problema. Jeigu būtų kažkokia finansinė pagalba, tai manau, kad tai būtų didelis dalykas, ar remiant studentą, ar remiant universitetą. Mes tada galėtume daryti kažkokias nuolaidas.“

COVID-19 pandemijos pamokos Lietuvos aukštajam mokslui

Visi ekspertai sutaria, kad pagrindinė pandemijos pamoka – perėjimas prie nuotolinių veiklų: tiek studijų, tiek studentų pritraukimo priemonių. Ekspertų nuomone, dalis dėl pandemijos atsiradusių pokyčių liks ir ateityje, o nuotolinio ir įprasto mokymo derinimas švietimo sistemai žada naujas perspektyvas. Tyrimo metu taip pat pastebėta, jog nuotolinis mokslas atveria naujas galimybes pritraukti studentų bei dėstytojų iš tokių šalių, iš kurių anksčiau tai buvo neįmanoma dėl atstumo arba kaštų.

Nėra gyvo bendravimo

Diskusijų auditorijose nebuvimas

„Pirma pamoka, tai perėjimas prie online. „Ko labai trūksta, tai to akademinio atgimimo tikrąja ta žodžio prasme, renginių, bendravimų, susitikimų, to pačio buvimo auditorijoje. Gyvas bendravimas turi žymiai didesnę pridėtinę vertę.“

„Labai sunku dar pasakyti, nes viskas dar vyksta. Man atrodo, kad mes turime remti vienas kitą, suprasti, kad studentas yra tas žmogus, kuriam mes turime teikti kažkokią paramą, pagalbą, stiprinti tą jo apsisprendimą, išlaikyti jį čia. Turime vertinti, kad jis čia atvyksta, nes jam iššūkis dabar vykti į nepažįstamą šalį. Turim prižiūrėti jo psichologinę būseną ir sveikatą. Aš labai tikiuosi, kad Covid neatneš ilgalaikių pokyčių.

Mes manome, kad čia yra tik toks etapas, kai mes turime prisitaikyti, prabūti ir dirbti toliau kaip panksčiau.“

„Šita pandemija ne tik mums, bet ir visoms Lietuvos aukštosioms mokykloms parodė, kad susitelkus galime padaryti nuotolines studijas, nenukenčiant kokybei ir nenutraukiant mokymo proceso. Jei pandemija užsitęs, tai ateityje nebūtinai bus tik teigiami pokyčiai, nes ne visi studentai gali prisitaikyti prie ilgai trunkančio nuotolinio mokymo. Daug jų jaučia diskomfortą netekę mokymosi auditorijose, netekę gyvo bendravimo su dėstytojais ir bendramoksliais paskaitų metu ar tarp jų.“

„Tiesa, kalbėdami apie pandemijos pamokas, kai kurie ekspertai užsimena ne tik apie atsiradusias naujas galimybes, bet kartu ragina pagalvoti ir apie pandemijos metu iškilusias problemas. Tyrimo metu buvo įvardijami nuotolinio mokymo trūkumai, pavyzdžiui, pastebėta, jog akademinėje bendruomenėje pasigendama gyvo bendravimo su dėstytojais bei bendramoksliais, lankymosi auditorijose.“

„Ko labai trūksta, tai to akademinio atgimimo tikrąja ta žodžio prasme, renginių, bendravimų, susitikimų, to pačio buvimo auditorijoje. Gyvas bendravimas turi žymiai didesnę pridėtinę vertę.“

„Labai sunku dar pasakyti, nes viskas dar vyksta. Man atrodo, kad mes turime remti vienas kitą, suprasti, kad studentas yra tas žmogus, kuriam mes turime teikti kažkokią paramą, pagalbą, stiprinti tą jo apsisprendimą, išlaikyti jį čia. Turime vertinti, kad jis čia atvyksta, nes jam iššūkis dabar vykti į nepažįstamą šalį. Turim prižiūrėti jo psichologinę būseną ir sveikatą. Aš labai tikiuosi, kad Covid neatneš ilgalaikių pokyčių.

Mes manome, kad čia yra tik toks etapas, kai mes turime prisitaikyti, prabūti ir dirbti toliau kaip panksčiau.“

„Šita pandemija ne tik mums, bet ir visoms Lietuvos aukštosioms mokykloms parodė, kad susitelkus galime padaryti nuotolines studijas, nenukenčiant kokybei ir nenutraukiant mokymo proceso. Jei pandemija užsitęs, tai ateityje nebūtinai bus tik teigiami pokyčiai, nes ne visi studentai gali prisitaikyti prie ilgai trunkančio nuotolinio mokymo. Daug jų jaučia diskomfortą netekę mokymosi auditorijose, netekę gyvo bendravimo su dėstytojais ir bendramoksliais paskaitų metu ar tarp jų.“

Ekspertų rekomendacijos

Remdamiesi savo institucijos patirtimi dirbant su tarptautiniais studentais per pandemiją, ekspertai išskyrė svarbiausias rekomendacijas, padėsiančias efektyviau organizuoti šios srities veiklą:

Sutvarkyti tarptautinių studentų, atvykstančių mokytis į Lietuvą, sveikatos draudimo klausimus. Užtikrinti galimybę tokiems studentams gauti ne tik skubiąją būtinąją medicinos pagalbą, bet ir registruotis Lietuvos sveikatos priežiūros įstaigose. Ekspertai siūlo ieškoti priemonių, kurios užsienio studentams suteiktų galimybę gauti tokias pat sveikatos apsaugos paslaugas, kokias gauna ir Lietuvos studentai.

„Studentai Lietuvoje daugiau susiduria su problemomis dėl medicininių paslaugų gavimo. Jie draudžiami tokiu kelionės draudimu, nes neilgai čia būna. Tai jie turi tokių baimių, kad gal užsikrėtė, o konsultacija gydytojo dabar teikiama tik telefonu. Kol neturėsi Covid neigiamo testo, tai gydytojas tavęs nepriims, jei turėsi kažkokių simptomų. Jiems tai kelia nerimą. Nėra taip blogai, kad jie negautų tų paslaugų. Jie gauna tas paslaugas, gydytojai konsultuoja telefonu ir tos konsultacijos nemokamos. Kol nebuvo Covid jiems pagal draudimą priklausė gauti skubiosios pagalbos paslaugas ir jie jas gaudavo, jei kas atsitikdavo.“

„Galėtų būti taip, kaip yra kitose šalyse su sveikatos draudimu. Dabar mes reikalaujame, kad studentas atsivežtų tą sveikatos draudimą arba draustųsi čia. Jis juk yra Lietuvos studentas, jis turi visas

galimybes gauti stipendiją ir socialinę kaip ir vietinis studentas. Jam galioja tokia pat sistema. Tai kodėl negalioja tokia pat sveikatos apsaugos sistema? Jau aš neprašau, kad būtų taip, kaip užsienio šalyse, kur visiems studentams privalomas sveikatos draudimas yra padengiamas valstybės, kaip ir Lietuvoje padengiamas studijuojantiems Lietuvos piliečiams. Šito gal neprašykim. Jeigu mes per metus turime 7 tūkstančius užsienio studentų Lietuvoje, tai jeigu kiekvienas iš jų mokėtų PSD kiekvieną mėnesį, jis žinotų, kad tai jo privalomas sveikatos draudimas būnant čia, tai ne tik Lietuvos biudžetas susirinktų virš dviejų milijonų eurų, bet studentas turėtų visas garantijas, kad jis gautų visas paslaugas sveikatos, kurios teikiamos Lietuvos piliečiams. Taip būtų išspręsta didelė problema. Kodėl niekas apie tai nepagalvoja. Šitą siūlymą mes kažkada esame teikę.“

Greičiau ir geriau informuoti apie valstybinių institucijų reikalavimus pandemijos metu užsienio kalbomis, visų pirma – Sveikatos apsaugos ministerijos sistemoje.

„Pradžioje buvo sunku, buvo paini informacija „Korona stop“ puslapyje. Vienokia ji buvo lietuvių kalba, o kitokia anglų kalba, o reikėjo žinoti, kokia informacija yra teisinga, kad galėtume ją pateikti studentams.“

„Trūksta šiek tiek konkrečios, tikslios informacijos užsienio piliečiams dėl izoliacijos reikalavimų. Kaip suprantu, įsakymus rašo Sveikatos apsaugos ministerijoje, tai ministerija ir turėtų pateikti tikslią informaciją anglų kalba greičiau.“

Labiau koordinuoti ir optimizuoti Lietuvos ambasadų darbą, atsižvelgiant į esamą situaciją ir sprendžiant studentų vizų ir atvykimo į Lietuvą klausimus.

„Taip pat gerai būtų ambasadų didesnė pagalba, ypač svarbus tas leidimas studentams normaliai atvykti, vizų gavimas,

galbūt kažkokių specifinių, individualių vizų davimas, kad nesijaustumėme atsimušę į sieną, kai nieko negali padaryti.“

Parengti tarptautinių studentų pritraukimo, mokymo, integravimo Lietuvoje strategiją valstybės mastu.

„Norėtusi vieningos bendros strategijos <...>. Gerą patirtį turi Estija. Jie turi pasirašę strategiją, buvo įtraukta labai daug institucijų ją rengiant. Jie turi pasirašę tikslus, kiek procentų užsienio studentų per metus ar per penkis metus bus pritraukta. Matant tokių vienos iš Baltijos šalių patirtį, yra labai pavydu, kad jie taip tvarkosi. Mums trūksta vieningos nuomonės apie užsienio studentų

pritraukimą, vieningos politikos, vieningo matymo kelių institucijų, suinteresuotų, norinčių pritraukti užsienio studentus ir juos išlaikyti. Kad ne viena institucija, ne viena ministerija įsitrauktų į šią veiklą, kad būtų bendradarbiavimas, tai to trūksta. Dabar visi dirba gerai, bet dirba savo rate, savo žinių rate.“

SUMMARY

To understand the impact of the COVID-19 pandemic on international students from third countries in Lithuania, the International Organization for Migration (IOM) Vilnius Office and the European Migration Network (EMN) Lithuanian National Contact Point commissioned a survey of experts from universities and colleges, as well as the Ministry of Education, Science and Sport, and the Education Exchanges Support Foundation. In-depth interviews were conducted by Baltic Surveys UAB in October-December 2020. The study found that the COVID-19 pandemic had affected all aspects of the higher education institutions' work with international students, including their informing, enrollment, arrival, and education. The key findings summarized below are based on systematically generalized expert answers.

The study found that attracting international students was a priority for all institutions represented by the experts who participated in the survey. International students were valued by universities and colleges both as a source of additional revenue and for their contribution to the internationalization of education. During the pandemic, the recruitment of international students moved online, and the number of virtual education fairs and digital marketing campaigns increased. To attract more students, some universities and colleges established direct communication with a new target group – the parents of potential students, as well as expanded cooperation with their recruitment partners in third countries.

Although the number of international students from third countries continued to grow steadily even during the COVID-19 pandemic, the study found that student flows from some countries decreased. The flows were affected by the constantly changing global epidemiological situation, the fears related to the pandemic, the introduction of distance learning in universities and colleges, and the worsening financial situation of student parents. International students who wanted to move to Lithuania and those who had already moved encountered various challenges. The shorter opening hours or closure of Lithuanian embassies made it more difficult to obtain or extend visas. Other issues were related to the cancellation of flights, the submission of application documents, and the requirements of mandatory self-isolation upon arrival to Lithuania. Some students experienced psychological and/or financial difficulties during the pandemic.

The study revealed that Lithuanian universities and colleges were fast and flexible in responding to the challenges faced by their international students. Some higher education schools allowed students who could not travel to Lithuania due to the restrictions of the COVID-19 pandemic to study remotely from their country of origin. Universities and colleges extended admissions deadlines and facilitated the preparation and submission of the required application documents. Moreover, higher education schools helped international students with the practical issues related to mandatory self-isolation in Lithuania, as well as made efforts to collect and translate relevant information and keep the students updated on the rules and requirements during the pandemic. Online psychological support was provided to those who experience psychological issues (e.g., students who had spent a long time in self-isolation). Several institutions of higher education made special financial support available to students during the pandemic.

Higher education schools assumed responsibility for the testing, isolation, and treatment of their international students. According to the experts, the most serious issue encountered by students and schools was that international students who arrived holding a national visa (D) were not eligible to register with a family doctor and therefore could not obtain the required healthcare services and certificates. The experts emphasized the need to ensure that international students from third countries can not only get basic emergency care but also register with Lithuanian healthcare institutions.

Although the experts did not have major complaints regarding the work of state institutions during the COVID-19 pandemic, the study showed that, in the absence of a general plan or targeted assistance from the state authorities, each university and college was left to deal with the challenges of the pandemic independently, according to their capabilities and needs. The experts criticized some state institutions for the protracted bureaucratic procedures related to, for example, the issuing of documents or the making decisions regarding the arrival of foreign students to Lithuania. The experts noted the need for better interinstitutional cooperation between the Ministry of Health, the National Public Health Center, the border services, and the hospitals. The experts also highlighted the need for a timelier provision of information in foreign languages on changes in the official rules and requirements, as well as for more effective resolution of issues related to the arrival of international students to Lithuania.

One of the main consequences of the pandemic was the shift to online activities in teaching, as well as marketing and student recruitment. It is likely that the model of distance education will remain in the future and undergo continuous improvement, creating new opportunities for attracting students and lecturers from countries that have previously been inaccessible due to travelling and accommodation costs.

Europos migracijos tinklas (EMN) – tai migracijos ekspertų tinklas, kurio tikslas rinkti, analizuoti ir dalintis naujausia, objektyvia, patikima ir palyginama informacija apie migraciją ir prieglobstį siekiant prisidėti prie Europos Sąjungos politikos formavimo ir visuomenės informavimo šiose srityse. Lietuvoje EMN Nacionalinio informacijos centro (NIC) funkcijas LR Vyriausybės nutarimu vykdo Tarptautinės migracijos organizacijos (TMO) Vilniaus biuras glaudžiai bendradarbiaudamas su LR Vidaus reikalų ministerija, Migracijos departamentu bei Valstybės sienos apsaugos tarnyba. EMN NIC bendradarbiauja ir su kitomis vyriausybėmis ir nevyriausybėmis institucijomis, dirbančiomis migracijos srityje.

Europos migracijos tinklas Lietuvoje

A. Jakšto g. 12, 4 aukštas
LT-01105, Vilnius

Tel.: +370 5 2624897

El. paštas: emnlithuania@iom.int